

MINISTERUL TINERETULUI ȘI SPORTULUI

STRATEGIA NAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL TINERETULUI

2014 - 2020

Dezbateri Publică

Dezbatere Publică

INTRODUCERE	6
CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI PENTRU TINERET (STRATEGIILE ANTERIOARE, CADRUL POLITIC, ECONOMIC, SOCIAL, TEHNOLOGIC)	7
Prima "strategie" de tineret - PNAT-R	7
Strategii pe plan european	7
Analiza contextului politic, economic, social și tehnologic.....	9
Dimensiunea politică	9
Dimensiunea socială	10
Dimensiunea economică	11
Dimensiunea tehnologică.....	11
SITUAȚIA TINERILOR DIN ROMÂNIA.....	12
Statutul de tânăr și grupurile-țintă ale strategiei.....	12
Dinamica populației de tineri.....	12
Sărăcie și forme de excluziune socială a tinerilor	13
Ocupare și antreprenariat	16
Ocupare.....	16
Antreprenariat	19
Educație non-formală și cultură.....	20
Educație.....	20
Tranziția de la școală la muncă și corelarea dintre sisteme	21
Cultură	24
Sănătate, sport și recreere.....	24
Sănătate	24
Sport și recreere	26
Participare și voluntariat.....	28
Grupuri de tineri excluse social	29
Tineri fără adăpost	29
Tineri care părăsesc instituțiile de plasament.....	30
Tineri din comunități compacte teritorial sărace.....	30
Tineri romi	31
Adolescenții cu cel puțin unul dintre părinți plecați în străinătate.....	31
Tineri care trăiesc cu HIV /SIDA	31

Tineri victime ale exploatării pentru muncă și în scopuri sexuale	32
Tinere mame	32
Tineri discriminați pe motive de vârstă, gen, etnie, cetățenie, orientare sexuală.....	32
Tinerii cu nevoi speciale.....	33
OBIECTIVUL GENERAL AL STRATEGIEI:.....	33
PRINCIPIILE STRATEGIEI:.....	34
DOMENII PRINCIPALE DE INTERVENȚIE, OBIECTIVE SPECIFICE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE	35
Cultură și Educație Non-formală.....	35
Obiective specifice și direcții de acțiune	35
Sănătate, Sport și Recreere.....	37
Obiective specifice și direcții de acțiune	37
Participare și Voluntariat	39
Obiective specifice și direcții de acțiune	39
Muncă și Antreprenoriat.....	42
Muncă	42
Antreprenoriat	48
CONTRIBUȚIA STRATEGIEI LA INCLUZIUNEA SOCIALĂ A TINERILOR, ÎN SPECIAL A CELOR VULNERABILI ȘI/SAU CARE, DIN DIFERITE MOTIVE, AR PUTEA AVEA OPORTUNITĂȚI MAI PUȚINE	50
Nevoi ale tinerilor și provocări.....	50
Excluziune ocupațională	51
Excluziune de la educație formală și non-formală	52
Excluziune de la sănătate	53
Excluziune de la participare	53
Sărăcie, excluziune socială și grupuri vulnerabile	54
MECANISME DE IMPLEMENTARE ȘI PROGRAME DE SUPORT	56
Mecanisme de implementare	56
Programe de suport.....	58
Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei	58
Dezvoltarea capacității de management și de implementare a entităților implicate în implementarea Strategiei	59
Informare publică și dialog social.....	59

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul tineretului le au asupra situației tinerilor	61
Indicatori contextuali	61
Educație și training	61
Ocupare și antreprenoriat	61
Sănătate și bunăstare	62
Incluziune socială	62
Cultură și creativitate	64
Participarea tinerilor.....	65
Activități voluntare	66
Tineretul și lumea	66

Dezbateri Publice

Introducere

Strategia Națională Pentru Tineret 2014-2020 a fost elaborată și propusă spre aprobare Guvernului de către Ministerul Tineretului și Sportului cu sprijin UNICEF în perioada iulie – octombrie 2013. Prezenta strategie a folosit ca bază de pornire și Barometrul De Tineret, precum și alte rapoarte de cercetare.

În procesul de elaborare a strategiei au fost activ implicate organismele guvernamentale, organizații neguvernamentale, agenții internaționale și reprezentanți ai sectorului privat. (Consiliul Tineretului din România și AEGEE, Uniunea Studenților din România, reprezentanți ai Ministerului Educației Naționale, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Transporturilor, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice Agenția Națională pentru Romi și ANPCDEFP, precum și cu reprezentanți ai autorităților publice locale și ai unor organizații locale de tineret din București și din județele Argeș, Dolj, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Suceava și Tulcea. În plus, a fost organizat un focus-group cu lideri de organizații studențești participanți la o tabără organizată de MTS la Costinești).

Lista persoanelor consultate, a evenimentelor care au contribuit și a documentelor analizate se află în raport care este anexat strategiei.

Contextul elaborării strategiei pentru tineret (strategiile anterioare, cadrul politic, economic, social, tehnologic)

Prima ”strategie” de tineret - PNAT-R

Prima încercare de planificare strategică în domeniul tineretului a fost realizată în România la sfârșitul anului 2001. PNAT-R (Plan Național de Acțiune pentru Tineret – România) a fost realizat pornindu-se de la o amplă analiză de context întemeiată pe date statistice referitoare la tinerii din România și pe date ale barometrelor de opinie a tinerilor repetate periodic începând cu 1996. PNAT avea în vedere o listă de 8 obiective, dintre care primele 4 reunite sub titulatura Participării (economică, civică și politică, culturală și respectiv participare la educație), la care se adăugau alte 4 privitoare la: reducerea factorilor de marginalizare și excludere, stimularea creativității, promovarea mobilității în spațiul european și respectiv optimizarea cadrului instituțional.

Strategii pe plan european

În Europa, preocupările pentru dezvoltarea și coordonarea politicilor naționale în domeniul tineretului s-au accentuat mai ales în ultimii 10 - 15 ani.

În 1997, Consiliul Europei a început procesul de monitorizare a politicilor naționale de tineret, procedură devenită destul de repede foarte populară în rândul statelor europene. Până în primăvara lui 2009 fuseseră deja întocmite 16 rapoarte de monitorizare asupra politicilor naționale. Pe de altă parte, ca parte a Pactului de stabilitate în Europa de Sud-Est (adoptat în 1999), s-a creat un grup de lucru care a înregistrat un impact pozitiv asupra statelor din zonă, convingându-le una câte una să-și elaboreze propriile lor strategii naționale în domeniul tineretului. Acest proces a fost inaugurat de România, prima țară din regiune care în 2001 și-a lansat propriul Plan de acțiune în domeniul tineretului. Pe baza experienței acumulate în activitatea de asistență tehnică, a fost elaborată o metodologie a elaborării și dezvoltării unei

strategii de tineret la nivel național, prin care se recomandă un număr de 11 cerințe minime pentru orice politică națională de tineret modernă și orientată european¹.

În același timp, (2001) este publicată **Cartea Albă (White Paper) a Comisiei Europene**. Aceasta urmărește în mod special să asigure tinerilor posibilitatea de a își exprima punctele de vedere și de a se simți luați în considerare în politicile publice. Din această perspectivă, Cartea solicită țărilor membre să acorde o importanță sporită factorului tineret în cadrul politicilor sectoriale cum ar fi *ocuparea forței de muncă și integrarea socială, educația, învățarea pe tot parcursul vieții, mobilitatea, lupta împotriva rasismului și xenofobiei*. Din această perspectivă, politica de tineret este concepută ca o politică transversală, coordonată cu numeroase alte politici publice sectoriale. Pe de altă parte, Cartea pune bazele unui mecanism de coordonare între statele membre care să urmărească în principal direcțiile: introducerea de noi modalități de participare a tinerilor la viața publică, îmbunătățirea informării tinerilor cu privire la chestiunile europene, încurajarea voluntariatului și ameliorarea gradului de cunoaștere (științifică) a chestiunilor legate de tineret.

Aceste direcții au reprezentat în continuare osatura majorității strategiilor pentru tineret realizate de statele membre.

În aprilie 2009, Comisia a prezentat un nou document de planificare intitulat **“O Strategie a UE pentru Tineret – Investiție și Capacitare. O metodă deschisă de coordonare reînnoită pentru adresarea provocărilor și oportunităților tinerilor”**. Se propune o strategie pentru politicile viitoare în domeniul tineretului din Europa și sunt invitate atât Statele Membre cât și Comisia să colaboreze în domeniul politicilor de tineret în cadrul reînnoitei metode deschise de coordonare. Adoptând o abordare intersectorială, strategia europeană urmărește să capaciteze tinerii în vederea confruntării cu un număr de provocări actuale. Pe baza unei largi consultări, au fost identificate următoarele provocări ca fiind cele mai importante: educație, ocupare, incluziune socială și sănătate.

Viziunea Uniunii Europene asupra tineretului se bazează pe două abordări: investirea în tineret, care înseamnă alocarea de resurse sporite pentru dezvoltarea unor domenii ale politicii de tineret care afectează tinerii în viața lor de zi cu zi, și creșterea capacității tinerilor, care se referă la promovarea potențialului pe care tinerii îl au pentru reînnoirea societății și contribuirea la

¹ Finn Yrjar Denstad, (2009), Youth Policy Manual. How to develop a national strategy, Paris, Council of Europe. Cele 11 criterii sunt: *să definească în mod clar autoritatea guvernamentală responsabilă, să stabilească un grup țintă bine, să fie concretă, clară să se bazeze pe cunoaștere, cercetare, experiență directă, să conceapă tineretul mai degrabă ca resursă decât ca problemă, să promoveze participarea tinerilor, să fie o abordare trans-sectorială, să prevadă cooperarea interministerială, să prevadă un buget separat pentru susținerea acțiunilor, să stabilească legăturile între nivelele local, regional și național, să fie conectată cu practicile europene și internaționale*

valorile și obiectivele Uniunii Europene, o atenție specială urmând a fi acordată tinerilor cu mai puține oportunități.

Analiza contextului politic, economic, social și tehnologic

Dimensiunea politică

Au fost elaborate documente de planificare strategică pentru diferite sectoare importante (sănătate, protecția drepturilor copilului, combaterea consumului de droguri) sau se află în curs de elaborare / aprobare (strategia națională a ocupării). La rândul ei, legislația a fost mult îmbogățită și îmbunătățită în ultima perioadă. Zona tineretului dispune de un set de acte normative importante, majoritatea adoptate în ultimii 10 ani: Legea voluntariatului (legea 95/2001), Legea privind sprijinul acordat de stat tinerilor din mediul rural (legea 646/2002), Legea privind prevenirea și combaterea marginalizării (legea 646/2002), Legea privind sistemul asigurărilor de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (legea 76/2002), Legea Tinerilor (legea 350/2006), Legea Sportului (legea 69/2000 actualizată în 2009), Legea privind *ucenicia* la locul de munca (legea 279/2005, republicată în 2012), Hotărârea de Guvern privind Strategia națională de incluziune socială a tinerilor care părăsesc sistemul de protecția a copilului (669/2006), Legea stimulării încadrării elevilor și studenților (legea 72/2007), Noul Cod al Muncii (2011), Legea privind Noul Cod Civil, (legea 287/2009 republicată în 2011), Legea Educației Naționale (Legea 1 din 2011).

Programul de guvernare 2013-2016

Programul de Guvernare constituie o bază de pornire în elaborarea strategiei pentru tineret și totodată probează **angajamentul politic al actualei administrații în direcția valorizării tinerilor din multiple perspective**, inclusiv altele decât cea a politicii de tineret propriu-zise. Astfel:

În domeniul **agriculturii** se are în vedere identificarea de noi măsuri de susținere a tinerilor fermieri.

În domeniul **educației** se urmărește formarea inițială a tinerilor, atragerea tinerilor români, plecați în străinătate, în universitățile din România, eliminarea oricăror restricții sau discriminări în calea integrării tinerilor în procesul educațional, susținerea tinerilor cercetători;

În domeniul **ocupării** se are în vedere:

- Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, cu focalizare pe anumite grupuri țintă, printre care și tineri cu vârste între 15 și 25 de ani; persoane cu handicap; persoane cu responsabilități familiale complexe; minorități etnice, inclusiv minoritatea romă.

- Promovarea unei legislații în favoarea tinerilor prin care să fie asigurate tranzitul coerent de la sistemul educațional către piața forței de muncă precum și echilibrul între viața profesională și cea personală prin creșterea accesului la servicii sociale pentru îngrijirea copiilor și a persoanelor în situație de dependență.
- Stimularea și extinderea măsurilor de încurajare a angajării tinerilor pe piața muncii, în special a celor proveniți din centrele de plasament și a persoanelor cu handicap.
- Facilități fiscale pentru crearea de locuri de muncă: Scutirea (suportarea, de la Bugetul de stat), pentru o perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale datorate de angajatori în cazul angajării cu contract de muncă pentru o durată cel puțin egală cu 2 ani, a tinerilor cu vârsta sub 25 de ani și a persoanelor cu vârsta mai mare de 45 de ani;
- Stimularea mobilității tinerilor prin subvenții pentru chirie pentru cei care se mută în alt județ pentru primul loc de muncă.
- Încurajarea tinerilor rromi să intre pe piața albă de muncă, care prevede un stagiu plătit de stat, cursuri de specializare și pregătire și, la final, consiliere pentru plasamentul pe piața de muncă.
- Integrarea tinerilor pe piața muncii prin dezvoltarea de politici care să asigure un nivel ridicat de creștere și de ocupare durabilă a forței de muncă, bazate pe cunoaștere.

În domeniul **sportului**:

- Întărirea statutului orelor de educație fizică în școli prin îmbunătățirea conținutului și a modalităților de predare, a controlului acestora și a modernizării activității cluburilor sportive școlare și a liceelor cu program de educație fizică;
- Implicarea României în organizarea unor competiții sportive naționale și internaționale
- Organizarea de campionate școlare și universitare în cel puțin 10 ramuri de sport.

Politica de tineret la nivel județean și local

Legea 215/2001 stabilește obligația consiliilor locale și a consiliilor județene de a crea cadrul necesar furnizării de servicii publice privind tineretul.

Dimensiunea socială

Decalajele sociale între mediul urban și cel rural continuă să fie considerabile, la nivelul anului 2008 înregistrându-se o rată a sărăciei de trei ori mai mare în mediul rural comparativ cu cel

rural, în timp ce ponderea persoanelor cu studii superioare era de 23% în mediul urban față de numai 3% în mediul rural.²

Aderarea României la UE de la 1 ianuarie 2007 și progresul în integrarea europeană a societății românești a adus fără îndoială un plus de oportunități rezultând din mobilitate, contacte sociale, acces la informații și la bunuri sau servicii de calitate dar acestea s-au suprapus cu efectele negative ale crizei economice asupra veniturilor populației și reducerii capacității statului de a susține din încasările bugetare o politică socială de protecție adecvată.

Din punct de vedere demografic, România se caracterizează prin reducerea drastică a natalității în ultimii 23 de ani. Aceasta a condus la dezechilibre majore în sistemele de educație, în piața muncii, în sistemul de protecție socială, ca și în evoluția structurii populației României (*Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Riscurilor sociale și Demografice*, 2009). În prezent dar mai ales în perspectivă, reducerea numărului de tineri creează îngrijorare în rândul opiniei publice.

Dimensiunea economică

Structura pe ramuri a economiei românești este încă dominată de industrie (din punctul de vedere al contribuției la PIB, acoperind cca 30%) și de agricultură (din punct de vedere al forței de muncă ocupate (aproximativ 30%). Serviciile și mai ales serviciile cu valoare adăugată mare (informații și comunicații, finanțe și asigurări, imobiliare, servicii profesionale și administrative) sunt subreprezentate în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în comparație cu media UE27 (doar 8% din totalul locurilor de muncă). Sectorul public este relativ redus ca mărime, reflectând capacitatea prezentă limitată a economiei de a genera venituri din impozite și taxe și de a susține serviciile publice.

Chiar dacă în ultimul an semnele unei revigorări economice au devenit vizibile (scăderea deficitului bugetar, menținerea inflației la un nivel acceptabil și chiar un ritm de creștere economic superior mediei europene), economia românească nu a atins încă nivelul de dinaintea declanșării crizei economico-financiare din 2008 și se află într-un echilibru fragil care ar trebui consolidat în următorii ani.

Dimensiunea tehnologică

- În domeniul TIC, esențial pentru competiția internațională actuală România a rămas în urma majorității statelor membre UE, ocupând doar un loc 67 din 142 de țări conform unui index³ care măsoară tendința statelor de a exploata oportunitățile oferite de TIC. Chiar dacă România are un scor relativ bun în ce privește mediul infrastructural, ea suferă din cauza

² Date INS citate în *Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Riscurilor sociale și Demografice*, 2009, p 331 disponibil la http://www.presidency.ro/static/CPARSDR_raport_extins.pdf

³ Indexul NRI2012 cf http://GITR-OverallRankings_2012

nedezvoltării pieței și lipsei de reglementări specifice. În ciuda progreselor înregistrate în ultimii ani, România se caracterizează încă prin inegalități puternice între urban și rural în ceea ce privește alfabetizarea digitală și accesul la tehnologiile moderne ale informației.⁴

Situația tinerilor din România

Statutul de tânăr și grupurile-țintă ale strategiei

Legea Tinerilor nr. 350 din 21/07/2006 prevede că tinerii sunt cetățenii cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani. Strategia prezentă se referă pe ansamblu la toți tinerii, conform prevederilor legale, dar în funcție de domeniul de analiză și intervenție, precum și în funcție de disponibilitatea datelor statistice pe diferite grupe de vârstă, se fac diferențieri de la capitol la capitol, luându-se în considerare priorități de acțiune și operându-se analize pentru anumite intervale de vârstă specifice.

Dinamica populației de tineri

În România trăiesc mai mult de 6 milioane de tineri între 15 și 34 de ani.

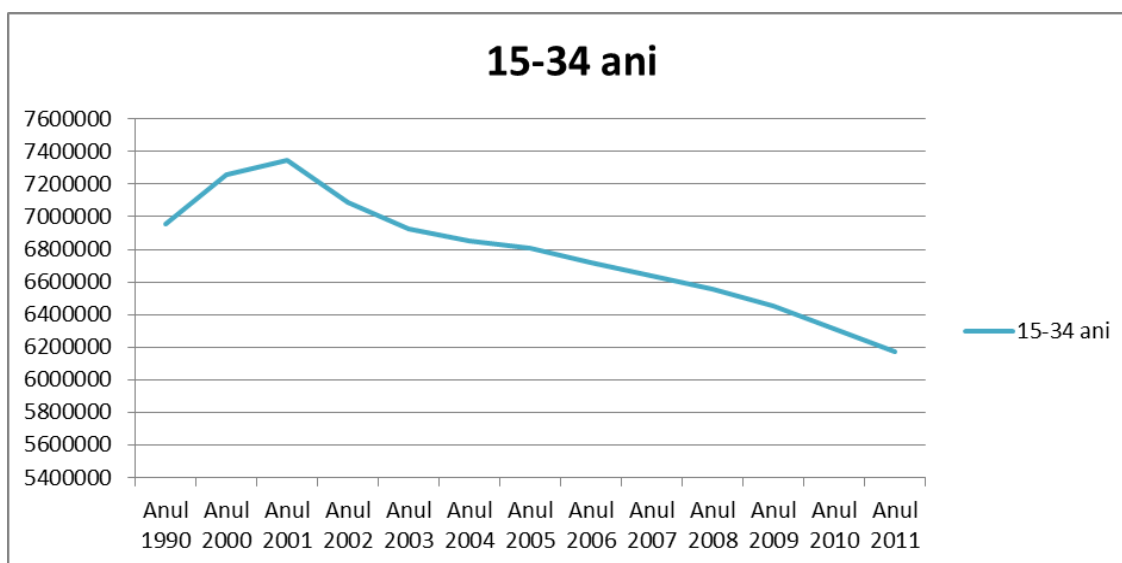
Se constată o scădere continuă ca pondere în populație, de la 32,1% în 2003 la 28,6% în 2012, a tinerilor de 15-34 de ani⁵, ca urmare a combinării între mai mulți factori: creșterea speranței de viață, scăderea natalității și emigrare, ultimul fenomen implicând tinerii într-o proporție mult mai ridicată decât alte grupe de vârstă.

Deși ponderea populației tinere în România este peste media UE-27, de 25,1% la nivelul aceluiași an 2012, scăderea din ultimii 10 ani este mai accentuată la noi în țară. Proiecțiile EUROSTAT arată că se așteaptă o descreștere abruptă până în 2060 a ponderii populației tinere în populația totală, iar România este printre țările afectate în mare măsură de acest trend, din 2015 România căzând sub media UE-27, diferența accentuându-se ulterior până în 2060.

Figura 1 Dinamica populației tinere

⁴ Cf. Ministerul Fondurilor Europene, Sectorul TIC. Rezultatele analizei documentare, mai 2013

⁵ EUROSTAT

Sursa: INS

Rata de fertilitate în România se situa în 2011 la nivelul de 1,3, considerabil sub nivelul de 1,6 înregistrat în medie în UE-27 și departe de nivelul de înlocuire a generațiilor.

Sărăcie și forme de excluziune socială a tinerilor

Oricare ar fi metoda de estimare a sărăciei, copiii și tinerii au fost constant în ultimele decenii categoriile de vârstă cele mai expuse. Mai mult de un sfert dintre tinerii între 18 și 24 de ani se află în sărăcie relativă⁶ (28,1% în anul 2011), ceea ce situează România între cele trei țări cu situația cea mai gravă din UE-27. În același timp, nivelul este în creștere în ultimii ani. Dintre toate grupele de vârstă, riscul de sărăcie persistentă cel mai ridicat îl au tinerii sub 18 ani (28,6% în 2010). Mai mult de o treime dintre tineri sunt în risc de sărăcie sau excluziune socială⁷, respectiv 40,3%, față de 24,3% în UE-28. Pe totalul populației din România, riscul de sărăcie sau excluziune socială este considerabil mai scăzut, de 24,3%.

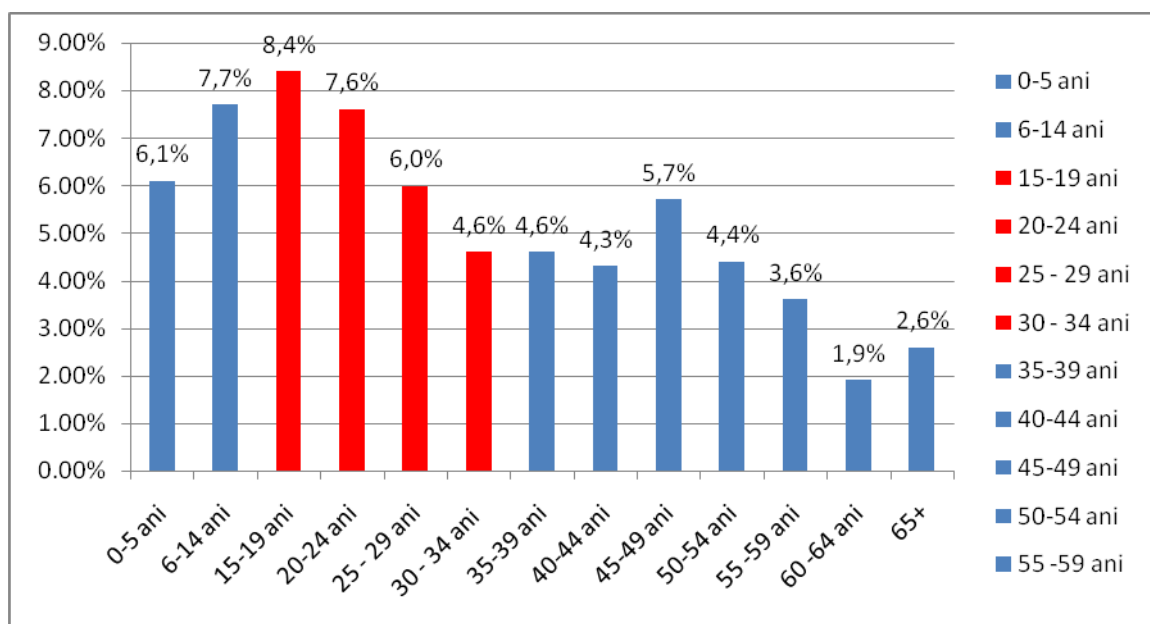
Tinerii sunt în risc mai ridicat și din punct de vedere al sărăciei absolute⁸, indicator care măsoară resursele de subzistență, de data aceasta fiind mai săraci chiar și decât copiii. În perioada în care

⁶ Rata sărăciei relative, conform metodologiei EUROSTAT, măsoară ponderea populației aflate sub 60% din venitul median pe adult echivalent la nivel național, prin urmare este mai degrabă un indicator de inegalitate și nu informează cu privire la resursele economice efectiv disponibile pentru indivizi în raport cu necesitățile ci doar despre distribuția veniturilor la nivel național

⁷ Indicator care măsoară atât distribuția veniturilor, prin rata sărăciei relative cât și (i) accesul la bunuri și servicii considerate de bază, prin rata de deprivare materială severă și (ii) accesul la venituri de pe piața muncii, prin indicatorul privind intensitatea foarte scăzută a muncii (timpul dedicat muncii din timpul total disponibil al persoanelor active economic din gospodărie)

⁸ Rata sărăciei absolute, conform metodologiei Băncii Mondiale în colaborare cu Institutul Național de Statistică, măsoară ponderea indivizilor aflați sub un prag considerat necesar pentru asigurarea unui minim al nivelului de trai, prag calculat incluzând necesarul de cheltuieli alimentare, non-alimentare și de servicii.

sărăcia absolută a fost mai scăzută, 2008-2009, tinerii au continuat să fie comparativ mai săraci. Dacă în 2008 nivelul sărăciei era de 5,7% pe total populație, 7,8% dintre tinerii între 15 și 24 de ani erau afectați de fenomen, mai mulți chiar decât copiii (sub vârsta de 15 ani rata sărăciei era de 7,8%). Ca efect al crizei economice, rata sărăciei absolute a început să crească după 2009, cu un ritm mai accentuat în cazul copiilor (0-17 ani) și tinerilor (18-23 ani). În 2011 nivelul sărăciei era de 5,0% pe total populație. Tinerii și copiii sunt în continuare cei mai săraci, nivelul sărăciei fiind de 8,4% pentru tinerii de 15-19 ani, 7,6% pentru 20-24 de ani, 6,0% pentru 25-29 ani și 4,6% pentru 30-34 de ani; rata sărăciei copiilor era în 2011 de 6,1% pentru 0-5 ani și 7,7% pentru 6-14 ani.

O altă modalitate de a măsura sărăcia este analiza deprivării materiale severe⁹: cu o rată de 32,9%, tinerii de 16-24 ani sunt de trei ori mai afectați în România decât în UE-28.

Tinerii români aveau în 2011 cel mai scăzut nivel din UE-27 al veniturilor mediane pe adult echivalent la standardul puterii de cumpărare, un tânăr de 16-24 de ani plasat la mijlocul distribuției veniturilor având o putere de cumpărare de mai bine de 2 ori sub nivelul unui tânăr din Ungaria, de exemplu.

Pe lângă problemele financiare, survenite în mare măsură ca urmare a lipsei de acces sau a accesului precar la piața muncii, standardul de viață al tinerilor este afectat puternic de lipsa accesului la soluții de locuire independentă, prețul de cumpărare fiind prohibitiv, chiriile fiind

⁹ Este considerat ca fiind sever deprivat din punct de vedere material procentul populației care nu-și poate asigura cel puțin 3 dintre următoarele necesități: plata chiriei, a ioptecii imobiliare sau a facturii de întreținere; încălzirea adecvată a locuinței; acoperirea unor cheltuieli neașteptate; asigurarea regulată a unor mese pe bază de carne sau proteine; o vacanță anuală; un aparat TV; o mașină de spălat, un automobil; un telefon

ridicate mai ales în mediul urban și veniturile tinerilor scăzute, în timp ce programele sociale precum ANL au asigurat un număr insuficient de unități locative cu prețuri mai reduse. Această situație cauzează aglomerarea tinerilor în gospodării multigeneraționale, locuirea împreună cu părinții și alte rude fiind singura opțiune posibilă. Aceste aranjamente în gospodării extinse, alături de greutatea găsirii și nesiguranța păstrării unui loc de muncă, afectează comportamentul tinerilor în privința întemeierii unei familii și deciziei de a avea copii. Cu 2,9 persoane pe gospodărie în medie, România are cel mai ridicat număr de membri pe gospodărie din UE-28, la egalitate cu Bulgaria, Croația și Malta. În România, 44,9% dintre persoanele angajate full-time locuiesc cu părinții față de 38% în Europa-28. Se înregistrează cea mai ridicată pondere a populației rezidente în locuințe supra-aglomerate¹⁰ din UE-27, cu excepția Ungariei. Mai mult de jumătate din populația totală se află în această situație și aproape ¾ din categoria de vârstă 12-17 ani.

Aprecierile tinerilor despre veniturile familiei în raport cu necesitățile¹¹ sunt mai accentuate orientate spre răspunsurile care indică insuficiența resurselor, cu cea mai mare pondere a celor care apreciază că resursele ajung pentru un trai decent, dar nu permit cumpărarea unor bunuri mai scumpe (37%), urmați de cei care apreciază că ajung numai pentru strictul necesar (26%).

Parțial ca urmare a ponderii ridicate a populației rezidente în mediul rural, 43,3% dintre tinerii în intervalul de vârstă 12-17 ani sunt privați sever în privința locuirii: locuiesc într-o locuință supraaglomerată și sunt afectați de cel puțin încă o problemă de locuire inadecvată (acoperișul este prost izolat, lipsește baia/ toaleta /dușul în locuință sau locuința este iluminată inadecvat). Nivelul deprivării severe de locuire din România este de peste 4 ori mai ridicat decât media europeană.

Constrângerile pieței muncii și dificultățile de asigurare a unei locuințe decente, sunt printre factorii care conduc la amânarea deciziilor importante din sfera vieții de familie. Vârsta medie la prima naștere a crescut de la 22,4 ani în 1990 la 26 de ani în 2010.¹² Vârsta la prima căsătorie a crescut de asemenea considerabil, de la 22 la 26 de ani pentru femei în același interval de timp și de la 25 la 29,1 ani pentru bărbați. Ultima perioadă de recesiune economică este probabil să fi înrăutățit situația. Ca urmare a crizei economice, aproximativ 1 tânăr din 10 declară că a trebuit să renunțe la educație, să amâne decizia căsătoriei sau pe cea de a avea un copil, conform datelor din Barometrul de tineret.

¹⁰ Rata de supraaglomerare a locuinței se măsoară luând în calcul numărul de camere disponibile în gospodărie, numărul de membri precum și vârsta și statutul lor familial.

¹¹ BPOT-2012

¹² Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, <http://w3.unece.org/>

Având în vedere dificultățile întâmpinate în țară și lipsa perspectivelor unui loc de muncă care să asigure un venit decent și valorizarea competențelor dobândite, este în creștere fenomenul emigrării tinerilor pentru muncă sau pentru educație. În jur de 80% dintre persoanele înregistrate în statisticile oficiale ca emigranți sunt în grupul de vârstă 18-40 de ani¹³. Țările de destinație preferate pentru căutarea unui loc de muncă sunt Spania și Italia, unde cei mai mulți dintre cei 2-2,5 milioane de români, conform diferitelor estimări, au plecat, majoritatea încă dinaintea crizei economice.

Ocupare și antreprenoriat

Ocupare

Rata de ocupare¹⁴ a populației în vârstă de 20-64 ani în România (63.8% în 2012) este mai mică decât media Uniunii Europene (68.5% în 2012) și se estimează că ținta națională de 70% până în anul 2020 este greu de atins¹⁵, iar decalajul față de media UE este posibil să crească în condițiile în care ținta europeană pentru același orizont de timp este de 75%. Forța de muncă tânără reprezintă una dintre resursele cele mai importante pentru atingerea țintei europene însă accesul la ocupare al tinerilor este scăzut. Doar pentru grupa de vârstă 30-34 de ani se înregistrează un nivel al ratei de ocupare apropiat de nivelul european (77,1% față de 77,5%), toate celelalte grupe de vârstă (15-19, 20-24, 25-29) situându-se considerabil sub valorile UE-28:

- cu 8,4% rata de ocupare, tinerii de 15-19 ani sunt aproximativ la jumătatea nivelului european
- doar ceva mai mult de 1 din 3 tineri români de 20-24 de ani sunt ocupați față de aproximativ jumătate dintre tinerii europeni;
- 67,5% dintre tinerii români de 25-29 de ani sunt ocupați față de 72,1% dintre tinerii europeni

La nivel regional apar discrepanțe importante, astfel, cele mai reduse rate de ocupare pentru tinerii de 15-24 de ani se înregistrează în Regiunile Vest (27.9%) și Nord-Vest (27.6%), în timp ce există și regiuni cu o situație semnificativ mai bună, Nord-Est (36.4%) și Sud-Muntenia (34.5%).

Tinerii din România au acces mai târziu și în măsură mai mică la piața muncii iar veniturile obținute sunt mai scăzute. Astfel, România are cel mai ridicat nivel de sărăcie a tinerilor între

¹³ INS, Baza de date Tempo

¹⁴ Raportul dintre populația ocupată și totalul populației din aceeași grupă de vârstă, exprimat procentual

¹⁵ Cf. European Commission, Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on Romania's 2013 national reform programme and delivering a Council opinion on Romania's convergence programme for 2012-2016 {SWD(2013) 373 final}, p. 4, disponibilă la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/csr2013_romania_en.pdf

18-24 care lucrează: 30,7% dintre aceștia sunt săraci în 2011 (pe ansamblul populației angajate nivelul este de 19%) deși au un loc de muncă în timp ce în UE-28 valoarea este de 11,2%. Sărăcia salarială a tinerilor capătă un aspect și mai îngrijorător dacă luăm în calcul faptul că este în creștere abruptă: în 2008, la începutul crizei economice, 23,1% dintre tinerii angajați erau săraci. Este probabil că recesiunea economică a condus la politici din partea angajatorilor de diminuare a salariilor, eliminare a unor beneficii salariale suplimentare și trecerea pe piața informală a muncii, tinerii fiind afectați în mai mare măsură.

Prima prioritate a tinerilor (aproape o treime) în viitorul apropiat, conform datelor din Barometrul de opinie publică de tineret, este găsirea unui loc de muncă mai bun; încă 14% au ca principal obiectiv să-și îmbunătățească calificarea profesională. Majoritatea tinerilor, respectiv 62%, consideră că sprijinul pentru tineret al autorităților publice ar trebui să fie acordat în primul rând în vederea accesului la un loc de muncă.

Raportul Comisiei prezidențiale asupra riscurilor demografice din 2010 arată că tinerii ocupați în sectorul informal, în principal în agricultura de subzistență, constituie una dintre cele mai vulnerabile categorii sociale. Raportul arată că peste 40% din persoanele ocupate în sectorul informal sunt tineri de 15-34 ani. Pondere cea mai mare a sectorului informal în total populație ocupată se înregistrează la tinerii de 15-24 ani, și anume 19%, față de 9-13% din populația ocupată din celelalte grupe de vârstă activă (sub 65 ani). Riscul cel mai ridicat de a fi ocupat pe cont propriu în gospodărie aparține persoanelor de 55-64 ani și tinerilor 15-24 ani.

Dacă la nivel european este mai probabil ca tinerii să fie cuprinși în forme de angajare temporară sau cu contracte de muncă part-time, ceea ce reprezintă în același timp o oportunitate dar și o vulnerabilitate ocupațională, tinerii români se confruntă cu o piață a muncii rigidă, fără forme flexibile de angajare disponibile, care să permită continuarea studiilor în paralel cu angajarea.

Doar 17,3% din tinerii angajați din România între 15 și 24 de ani lucrau în 2010 cu program de lucru parțial față de 28,9% în UE-28. Dintre tinerii români angajați part-time, aproape $\frac{3}{4}$ erau încadrați astfel involuntar spre deosebire de situația la nivel european, unde numai aproximativ un sfert dintre tineri lucrau cu program redus pentru că nu au găsit un loc de muncă full-time, restul preferând acest tip de angajare.

În timp ce 42,1% dintre tinerii 15-24 de ani angajați din UE-28 au un loc de muncă temporar, doar 3,1% dintre tinerii români sunt încadrați temporar în locul de muncă. Mai mult de 85% dintre persoanele angajate pe perioadă temporară în România au declarat că lucrează pe perioade temporare doar pentru că nu au găsit un loc de muncă stabil, cu aproape 7 procente peste nivelul UE-27.

Aprecierea analizei documentare MFE este că răspândirea mai ridicată în România printre tineri decât printre adulți a ocupării temporare și cu program de lucru parțial se constituie mai mult ca

o barieră pentru intrarea pe piața de muncă pentru tineri, în loc să constituie o caracteristică a unei piețe a muncii flexibile, cu forme alternative de ocupare, sau să constituie un stagiul de probă pentru angajarea pe termen lung.

Tinerii români lucrează mai mult decât ansamblul populației ocupate din România și decât tinerii europeni în zone orare neconvenționale, cum ar fi munca în schimburi și în zilele nelucrătoare.

Rata șomajului BIM pe ansamblul populației este de 7%, nivel mai degrabă scăzut în contextul UE-28 (anul 2012) în timp ce în rândul tinerilor sub 25 de ani se înregistrează o valoare alarmantă de 22,7%.¹⁶ Șomajul este semnificativ mai mare decât la nivelul întregii populații active și în grupa de vârstă 25-34 ani, respectiv 8.6%. Accesul la resursele europene mobilizate prin Inițiativa de Ocupare a Tinerilor depinde de situația șomajului în rândul tinerilor la nivelul anului 2012. În trei dintre regiunile de dezvoltare ale României (NUTS 2), respectiv Centru, Sud-Muntenia și Sud-Est, rata șomajului în rândul tinerilor de 15-24 ani depășea în anul 2012 25%, ceea ce le face eligibile pentru sprijin financiar european în cadrul Inițiativei menționate¹⁷. Datele asupra șomajului la tineri la nivel regional arată că există diferențe regionale semnificative, nivelul variind între 36,3% în regiunea Centru și 11,9% în regiunea Nord-Est.

O mare parte a șomajului în rândul tinerilor este cronicizat, prelungindu-se pentru mai mult de 1 an: 43.3% din totalul șomerilor între 15 și 24 de ani sunt șomeri pe termen lung. Rata șomajului de lungă durată în rândul tinerilor de 15-24 ani era de 13.3%, față de 3.2% pe ansamblul populației active. Un număr considerabil de tineri neocupați, atât din grupa de vârstă 15-24 ani cât și din grupa de vârstă 25-34 ani, au renunțat să mai caute un loc de muncă (fie cred că nu există locuri libere sau nu știu unde să caute, fie nu se simt pregătiți profesional sau cred că nu vor găsi din cauza vârstei, sau au fost descurajați de eșecul la căutările anterioare). Datele asupra șomajului la tineri la nivel regional arată că există diferențe regionale semnificative, nivelul variind între 36,3% în regiunea Centru și 11,9% în regiunea Nord-Est.

Un risc special îl constituie faptul că absolvirea învățământului superior nu ameliorează în România, contrar tendinței la nivel global, șansele de succes pe piața muncii. Astfel, dacă șomajul BIM în rândul persoanelor între 25-29 ani care au absolvit învățământul secundar superior era de 9,2% în 2010, nivelul era de 9,6% în cazul absolvenților de învățământ superior.

În 2011, 12,9% dintre tinerii din UE-27 erau clasificați ca NEETs (tineri din grupa de vârstă 15-24 ani care nu sunt nici ocupați, nici în vreo formă de educație sau training), cu cele mai

¹⁶ Eurostat

¹⁷ Rata șomajului se calculează ca raport între numărul șomerilor definiți conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii (BIM) și populația activă totală, exprimat procentual; Faptul că regiunile cele mai afectate de șomajul BIM nu sunt aceleași cu regiunile cu rate scăzute de ocupare (vezi mai sus în textul Strategiei) se explică prin modul diferit de calcul al celor doi indicatori

severe situații înregistrate în România, Bulgaria, Irlanda, Grecia, Spania și Italia, arată EU Youth Report. După mai mulți ani de declin la nivel european, ponderea NEET s-a stabilizat în 2007, dar a crescut abrupt începând cu 2008. Această dinamică demonstrează o legătură cu criza financiară actuală, deoarece NEET sunt suprareprezențați în familiile cu o intensitate scăzută a muncii și în gospodăriile cu venit scăzut. Și în România a avut loc o creștere a ponderii tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program de educație sau de formare, de la 13,3% în 2007 la 17,4% în 2011. În 2012 se profilează o creștere în continuare semnificativă, nivelul fiind de 20.3% la nivelul trimestrului IV¹⁸. Ponderea tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nici nu urmează un program de educație sau de formare este mai mare în cadrul absolvenților de învățământ superior în doar 7 țări, printre care și România.

Modulul special din 2009 cu privire la intrarea tinerilor pe piața muncii al Anchetei asupra Ocupării Forței de Muncă a indicat faptul că România se află printre țările cu un timp îndelungat până la obținerea primului loc de muncă după terminarea educației formale, acesta fiind în medie de 10 luni, doar în Italia și Grecia înregistrându-se intervaluri de așteptare mai mari. Creșterea dorită a încadrării tinerilor în forme de instruire non-formală ar trebui să adreseze prioritar acest grup de tineri șomeri, proaspăt absolvenți.

Antreprenoriat

Aproximativ un sfert dintre tinerii din România (27%), conform BOPT-2012, și-au exprimat dorința de a deschide o afacere. Cel mai vizat domeniu de către tineri este cel al comerțului, serviciilor și al consultanței (30%), urmat de cel al agriculturii, zootehniei, pisciculturii și silviculturii (18%). De asemenea, datele culese reflectă faptul că tinerii ar mai viza domeniul precum cel al construcțiilor și finisajelor interioare (11%), precum și cel al informaticii și comunicațiilor (10%).

În România, 1 tânăr din 100 decide să înceapă o afacere pe cont propriu, față de 1 din 4 tineri în Cehia, Polonia sau Ungaria. Cele mai frecvente cauze invocate sunt lipsa banilor și birocrația.¹⁹ Statisticile la nivel european indică faptul că România acordă o importanță extrem de redusă educației antreprenoriale, astfel încât mai puțin de 10% din cei care au inițiat și dezvoltat o afacere au și o bază teoretică în acest sens, comparativ cu media europeană care indică un procent de 30%.²⁰

În România, pare să se contureze o cultură ușor negativă cu privire la factorii de succes pe piața muncii, care se poate reflecta și asupra mediului antreprenorial. Întrebați fiind cum consideră că un tânăr poate avea succes în carieră în ziua de astăzi, cele mai numeroase răspunsuri (cumulate

¹⁸ INSSE, Forța de Muncă în România. Ocupare și șomaj, Trim. IV 2012, p. 52

¹⁹ Programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri – S.R.L.-D, disponibil la <http://programenationale2013.aippimm.ro/>.

²⁰ Programul Național pentru dezvoltarea antreprenoriatului de tineret, Patronatul Tinerilor Întreprinzători din România.

pentru 3 mențiuni) le întrunește opțiunea „relațiile și poziția socială” (47%), urmate fiind de „munca și efortul personal” (45%), „buna pregătire profesională”(43%) și „cinstea și corectitudinea” (32%).

Educație non-formală și cultură

Educație

Rata de participare pentru toate nivelurile de educației a populației cu vârsta între 15 și 24 de ani este de 55,8%, ceea ce o plasează cu 5,2 puncte procentuale sub nivelul UE-27.

În 2011, rata de părăsire timpurie a școlii de către tinerii între 18 și 24 de ani era de 17,5%. Aceștia au absolvit cel mult gimnaziul și nu mai participă la nicio formă de educație sau formare, fiind expuși riscului de șomaj și inactivitate. Astfel, procentul tinerilor care nu se află cuprinși nici în educație sau formare, nici în ocupare este cu o cincime mai mare decât cel înregistrat la nivel European. Mai mult de 1 tânăr din 5 părăsește timpuriu învățământul în regiunile Centru, Nord Est și Sud-Muntenia. La nivelul trimestrului al patrulea al anului 2012, decalajul era ceva mai scăzut, nivelul fiind de 16.9% în România față de 12.8% în UE-27.

Un raport realizat în 2011 de Institutul de Științe ale Educației arată faptul că ratele cele mai ridicate de abandon școlar, de peste 2%, se înregistrează la clasele de început ale ciclurilor de școlarizare din ciclul obligatoriu, în ceilalți ani de studiu abandonul fiind ceva mai scăzut. La această modalitate de ieșire din școală, se adaugă abandonul după terminarea ciclului gimnazial.

Cheltuielile prea mari cu școlarizarea sunt menționate de către respondenții Barometrului de tineret ca principal obstacol al continuării studiilor (54%), urmat de obstacolul lipsei de apreciere a educației de către tineri (17%), aproape 10% indicând ca alte două obstacole lipsa de susținere din partea familiei și faptul că tinerii sunt nevoiți să-și câștige singuri existența și să muncească.

După absolvirea învățământului gimnazial, rata de trecere spre ciclul secundar superior este foarte diferită pe cele două rute, cea teoretică și cea tehnică, ca urmare a desființării recente a Școlilor de Arte și Meserii. În anul școlar 2009 /2010, rata de trecere de la învățământul gimnazial la cel profesional s-a redus drastic ajungând la 2,2% față de 26,1% în anul anterior. În schimb, rata de trecere spre învățământul liceal a crescut la 92,8% față de 67,8%. În ultimii 3 ani se constată un scădere abruptă a ratei de promovabilitate a bacalaureatului.

Ponderea absolvenților de învățământ terțiar în totalul populației cu vârste între 30 și 34 ani era de 20,4% în 2011, mult sub media UE-27 (34.6%) și departe de ținta asumată de România în contextul Strategiei Europa 2020. Totuși, a avut loc o creștere de la 13,3% în 2007, puțin probabil să poată fi menținută având în vedere scăderea ratei de cuprindere în învățământul superior.

De asemenea, pentru grupa de vârstă 25-29 ani se înregistrează o valoare mai scăzută comparativ cu media europeană de absolvire a învățământului secundar superior și superior.

Doar 10% dintre tinerii români au efectuat stagii de pregătire educațională (în special formală) în afara granițelor țării, un procent scăzut în context european, media fiind de 14%, în 10 țări înregistrându-se valori peste 20%²¹.

Calitatea educației

România se plasa pe locul 90 din 142 state, cu un scor de 3,3 pe o scară de la 1 la 7 în ceea ce privește calitatea sistemului educațional, conform unui raport al World Economic Forum's Centre for Global Competitiveness and Performance ²².

Rezultatele obținute la testele standard PISA situează România printre țările cu performanțe scăzute în cele trei domenii de analiză: citire/lectură; matematică; științe, situație evidențiată și de EU Youth Report (România se află pe unul dintre locurile 47-49, în funcție de tipul de competență, din 65 de țări participante).

Conform datelor BOPT-2012, tinerii consideră că în primul rând școala formează o cultură generală, fiind singurul rezultat al sistemului învățământului pentru care tinerii au oferit o majoritate de aprecieri pozitive, 51% considerând că educația conduce la acest rezultat în mare măsură. Totuși, ponderi ridicate de tineri au considerat că școala își îndeplinește și funcțiile de a răspunde nevoilor pieței muncii (49%) și de a pregăti tinerii pentru viață (44%) în mare măsură. Pentru 65% dintre tinerii care au răspuns la sondaj, accesul la forma de învățământ dorită reprezintă o problemă.

Tinerii estimează că cele mai problematice aspecte ale sistemului de învățământ sunt insuficiența aplicațiilor practice (69% dintre răspunsuri) și insuficiența sau absența activităților derulate în afara școlii (67% dintre răspunsuri). Majoritatea tinerilor și-au exprimat acordul și cu privire la următoarele afirmații: școala nu are dotări suficiente, cursurile opționale sunt insuficiente, stilul de predare este învechit, volumul de informații predate este prea mare, cheltuielile pe care le presupune școlarizarea sunt prea mari.

Tranziția de la școală la muncă și corelarea dintre sisteme

Un raport recent al Comisiei Europene²³ arată că în România există o corelare bună a sistemului educațional cu piața muncii la nivel vertical, în sensul în care se înregistrează ponderi scăzute

²¹ Eurobarometrul Tineri în Mișcare 2011

²² The Global Information Technology Report 2012, World Economic Forum's Centre for Global Competitiveness and Performance

²³ Employment and Social Developments in Europe, COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, 2013, disponibil la <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st05/st05571-ad09.en13.pdf>

comparativ cu țările europene ale angajaților supracalificați sau subcalificați în raport cu cerințele locului de muncă, dar se înregistrează cea mai scăzută corelare orizontală, cu alte cuvinte există ponderi ridicate de absolvenți care lucrează în alte domenii decât cele pentru care s-au pregătit.

Conform țințelor asumate de România până în anul 2020, procentul de angajați cu vârste în 20 și 34 de ani absolvenți în ultimii trei ani ai sistemului de educație și formare profesională ar trebui să fie de cel puțin 82%. Cele mai recente date statistice disponibile pentru anul 2011 indică un procent de 70,1%²⁴. Tendința înregistrată în ultimii ani este de scădere a numărului de absolvenți cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 ani integrați pe piața muncii. Cea mai mare valoare s-a înregistrat în anul 2008, 84,8%, aceasta continuând apoi să scadă treptat.

Conform unui studiu recent²⁵, intrarea absolvenților de învățământ superior pe piața muncii este blocată din cauza faptului că angajatorii preferă personalul cu experiență. Studiul indică o pondere destul de ridicată a șomerilor în rândul absolvenților din ultimii 5 ani, 17% dintre participanții la studiu declarându-se șomeri. Aproape jumătate dintre absolvenții care au un loc de muncă și care au participat la studiu afirmă că acesta este nesigur sau foarte nesigur, în timp ce 44% intenționează să își schimbe locul de muncă în următorul an.

Un alt studiu²⁶ analizează încrederea profesorilor, a elevilor și a angajatorilor în capacitatea sistemului universitar de a pregăti tinerii pentru piața muncii. În ultimii 2 ani, pozițiile angajatorilor au fost echilibrate, în număr aproximativ egal (¼ dintre persoanele chestionate) declarându-se încrezători sau sceptici. În schimb, majoritatea cadrelor didactice au încredere în capacitatea sistemului universitar de a furniza forță de muncă pregătită adecvat pentru sectoarele economiei, ceea ce este în contradicție cu numărul mare de șomeri proveniți din învățământul terțiar. Aproape două treimi dintre studenți sunt de acord că oferta educațională a facultății corespunde cu cerințele de pe piața muncii.

Datele Barometrelor de Tineret 2012 indică faptul că pe ansamblul populației de tineri doar 18% consideră că școala răspunde nevoilor pieței muncii.

Educația nonformală și participarea la educație pe tot parcursul vieții

În 2011, doar 1,6% din totalul populației a participat la programele de învățare pe tot parcursul vieții față de 8,9% în UE-27. Datele provizorii pe 2012 indică o scădere a gradului de participare

²⁴ EUROSTAT

²⁵ Absolvenții recentți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii, București, DOCIS; 2010

²⁶ ARACIS, 2011

la procesul educațional sau de instruire al persoanelor de 25-64 ani la 1,3%²⁷.

Conform datelor Eurobarometrului 2011, 68% dintre tinerii români consideră că educația și instruirea vocațională constituie o opțiune atractivă față de 78% din totalul tinerilor europeni.

În România, conceptul de educație continuă nu este încă asimilat: după 24-25 ani - perioada finalizării studiilor în ciclul terțiar de către marea majoritate a tinerilor - școlarizarea este practic întreruptă de către majoritatea tinerilor din România. În 2011, media UE-27 de participare la educație pentru intervalul de vârstă 25-34 este de 15% în timp ce în România este 4,1%. Procentul angajaților tinerilor cu vârste între 15 și 24 de ani care participau la o formă de educație formală sau nonformală a fost în 2011 de 2,1%, mai mic cu 11,4 puncte procentuale decât media europeană.²⁸

Doar 1 din 5 întreprinderi economice asigurau instruire pentru personalul lor în 2011, cu aproximativ 10% mai puțin decât în 2005²⁹.

Conform datelor Eurobarometrului de tineret, majoritatea tinerilor români nu caută posibilități de informare sau educație continuă. Barometrul de tineret din România oferă date considerabil mai optimiste asupra accesului la educația continuă, deși acesta este în continuare insuficient. Aproximativ 18% dintre tineri declară că au participat în ultimul an la activități de instruire (calificare /inițiere /perfecționare) în afara școlii; 87,1% dintre tineri nu au participat niciodată la ateliere de creație, cercuri sau cenacluri; 84% nu au luat parte niciodată la o conferință sau dezbateri, 92,1% nu au participat la un schimb internațional de tineri.

Una dintre explicațiile accesului atât de scăzut la programe de educație pe tot parcursul vieții, pe lângă lipsa disponibilității lor, constă în nivelul redus de integrare pe piața muncii a absolvenților unor astfel de programe.

Tinerii și utilizarea TIC

Aproximativ 80% dintre tinerii europeni între 15 și 24 de ani utilizează computerul și internetul în fiecare zi. România este, conform EUROSTAT, printre țările care înregistrează niveluri scăzute și pe acest indicator, alături de Bulgaria, Irlanda și Grecia, cu ponderi mai scăzute de 50%. Indicatorul este într-o creștere accentuată, mai ales ca urmare a creșterii rapide în ultimii ani din țările Europei Centrale și de Est, care ...înregistrează un trend de recuperare rapidă a decalajului.

Conform datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică, numai 50% din populația

²⁷ INS, Forța de Muncă în România. Ocupare și șomaj, Trim. IV 2012, p. 52

²⁸ EUROSTAT

²⁹ INS, Baza de date Tempo

României a utilizat vreodată computerul³⁰. Conform unui studiu Gallup din 2010, majoritatea utilizatorilor de Internet (50%) fac parte din categoria de vârstă 16–34 ani, 90% provin din mediul urban și sunt relativ uniform distribuiți între regiunile de dezvoltare.

BOPT-2012 oferă din nou estimări mai optimiste, conform cărora aproape 80% dintre tineri spun că folosesc calculatorul și internetul zilnic sau de câteva ori pe săptămână. Cei mai mulți dintre cei care folosesc internetul o fac pentru comunicare, pentru informare și pentru muzică, filme sau jocuri.

Cultură

Toate datele cercetărilor comparative pe grupe de vârstă indică faptul că tinerii se implică într-o măsură mai ridicată în diferitele forme de activități culturale³¹. Cu toate acestea, participarea tinerilor la activități culturale nu poate fi considerat ridicată și este mai degrabă ocazională, marea majoritate a tinerilor neincluzând preocupări din această sferă în programul lor obișnuit.

Datele Barometrului de tineret 2011 arată că un sfert dintre tineri spun că nu citesc literatură niciodată; 8% fac acest lucru zilnic, 20% de 2-3 ori pe săptămână, 24% de 2-3 ori pe lună, în timp ce 20% nu citesc literatură decât de 2-3 ori pe an.

61% dintre tineri spun că nu merg deloc la teatru, operă, balet sau concerte de muzică clasică, 49% nu merg la cinematograful, iar 48% nu merg la concerte de muzică modernă.

Datele Eurobarometrului din 2011 Tineret în Mișcare plasează România pe ultimul loc între țările europene în privința frecventării în ultimul an a concertelor și a cinematografulor, puțin peste 60% dintre tineri făcând acest lucru în ultimul an. România se plasează printre țările cu ponderi scăzute comparativ la nivel european ale tinerilor care vizitează monumente, muzee sau galerii și ale tinerilor care frecventează teatrul, opera sau spectacolele de dans.

Sănătate, sport și recreere

Sănătate

În România sunt o serie de fenomene care indică insuficiența planificării familiale și a educației pentru sănătatea reproducerii, în special pentru categoriile vulnerabile social. Aproape unul din zece copii a fost născut în 2010 de o tânără cu vârsta între 15 și 19 ani, doar cu 1,4 puncte procentuale mai puțin decât în 2005. De asemenea, tinerii de 15-19 ani au contribuit în medie, în ultimii ani, cu aproximativ 10% la totalul avorturilor înregistrate anual. România are cel mai ridicat nivel al fertilității în cazul populației de 15-19 ani din UE-28, alături de Bulgaria.

³⁰ INS, Baza de date TEMPO

³¹ Comisia Europeană 2007, EU Youth Report 2012

Maternitatea precoce presupune nu numai riscuri mai mari de sănătate pentru gravidă și copil cât și riscuri socio-economice majore, cu impact inter-generațional important (ex. abandon școlar, excluziune socială etc.).

Rapoartele de analiză documentară în cadrul dezbaterilor parteneriale coordonate de MFE indică faptul că, la nivelul anului 2011, 1 din 10 tinere române nășteau primul copil între 12 și 15 ani și aproape jumătate între 16 și 18 ani. Același document indică incidența ridicată a carențelor nutriționale maternelor necorectate la timp care conduc la sănătatea precară a unui mare număr de femei gravide.

Ponderea nașterilor în afara căsătoriei s-a dublat aproape în ultimii 20 de ani (de la 15% în 1992 la 27,7% în 2010). Majoritatea mamelor tinere necăsătorite locuiesc în rural și 60,2% sunt sub 25 ani.

Incidența suicidului la tinerii de 15-19 ani a fost de 6,3 decese la 100.000 locuitori în 2011, cu aproximativ 50% peste media europeană în 2010. În România există o tendință de creștere cu 7,2% față de 2005, în contextul unui ușor declin înregistrat la nivelul UE.

Datele statistice arată creșterea obezității, a sedentarismului, consumului de alcool și fumatului de la vârste relativ mici și o incidență în creștere a consumului de droguri.

Se înregistrează o tendință de creștere a consumului de substanțe psihoactive în rândul tinerilor de 16 ani, ponderea fiind de 10% în 2011, de două ori mai ridicată decât în 2007³². Datele BOPT-2012 indică ponderi asemănătoare pe ansamblul tinerilor, 9% dintre aceștia declarând că au consumat cel puțin o dată droguri ușoare. La nivelul UE-27, România se plasează printre țările în care utilizarea drogurilor de către tinerii de 15-24 de ani este mai redusă comparativ³³. Există țări în care utilizarea acestor substanțe este mai răspândită, cu o pondere de peste 20% dintre tineri, și altele în care este mai puțin răspândită, cum ar fi România și Grecia. Totuși, și în aceste țări se înregistrează o creștere importantă în ultimii 5 ani, după cum am arătat. Cannabisul este cel mai răspândit dintre droguri printre tinerii de 15-24 de ani.

Între persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA predomină tinerii de 20-29 ani. Rapoartele de analiză documentară în cadrul dezbaterilor parteneriale coordonate de MFE arată că, întrucât calea dominantă de transmitere este cea sexuală iar tinerii sunt un grup activ sexual, rezultă un risc de creștere a incidenței HIV/SIDA în anii următori, cu precădere în rândul grupurilor de risc.

³² ANA și MS (2011) Rezultatele studiului național în școli privind consumul de tutun, alcool și droguri (ESPAD 2011) – SINTEZĂ. Sondaj național pe adolescenții de 16 ani care frecventează instituții de învățământ post gimnazial, valurile 1999, 2003, 2007 și 2011.

³³ EU Youth Report 2012

Nu există statistici oficiale cu privire la numărul persoanelor cu tulburări de spectru autist (TSA). Estimările neoficiale ale specialiștilor din domeniul medical se ridică la 15-30 mii persoane. În evidențele DGASPC din întreaga țară figurează 4 mii de cazuri.

În majoritatea țărilor europene, ponderea fumătorilor zilnici printre tineri e mai scăzută decât pe ansamblul populației. În general, cu o singură excepție – Grecia – este mai probabil ca tinerii bărbați să fie fumători constanți. Diferența de gen este cea mai accentuată în România, Estonia, Cipru și Letonia³⁴.

Tinerii din țările europene sunt implicați într-o proporție mult mai semnificativă în accidente rutiere care produc leziuni decât populația de alte vârste, arată EU Youth Report 2013. Singura excepție menționată este România, unde accidentele care îi implică pe tineri sunt relativ rare.

Aproape 1 tânăr din 10 din România declară că nu a putut să frecventeze un stomatolog³⁵.

Aproape 1 din 3 fumează, în timp ce 1 din 10 consumă alcool zilnic, conform datelor BOPT-2012. 42% dintre tineri nu consumă legume sau fructe proaspete zilnic dar 30,2 % consumă zilnic sau de 2-3 ori pe săptămână produse fast-food.

Sport și recreere

Aproape două treimi dintre tineri, respectiv 64%, fac sport doar de câteva ori pe lună. Aproape un tânăr din trei declară că nu face sport deloc.³⁶

Pentru România, un studiu (nepublicat) al ISE din 2010 menționa că nu există decât puține informații disponibile despre practicarea sportului de către tineri. Din datele Diazozei Tineretului, pentru cei de 15-29 de ani, în perioada 2006-2008, ponderea celor care practicau zilnic un sport sau exerciții fizice s-a situat între 10 și 15%, iar a celor care nu practicau deloc între 24 și 35%. Datele din 2012 par să fie și mai puțin favorabile arătând că numai 4,8% dintre tineri practică un sport zilnic sau de 2/3 ori pe săptămână iar 28,5% numai ocazional. Rezultă că proporția celor care nu fac nici un fel de exerciții fizice depășește 60%.

Conform datelor Anuarului Sportului 2009, diferențele între județe în ceea ce privește dotările cu baze sportive sunt mari, cu o „concentrare” mai mare a acestora în zona de sud și de centru, și una mai redusă în zona de vest și nord-vest. Este interesant, totuși, că regiunile cu mai puține baze sportive au organizat mai multe competiții școlare în 2008 față de regiunile mai dotate din acest punct de vedere, aspect care necesita cercetare suplimentară.

³⁴ EU Youth Report 2012

³⁵ INS, Tempo

³⁶ BOPT-2012

Deși numărul de structuri sportive afiliate federațiilor de specialitate precum și numărul de instructori sportivi sau antrenori au crescut între 2005-2009 cu peste 100% și se constată și o creștere a numărului de sportivi legitimați cu aproximativ 130% în 2009 față de 2005, participarea la competițiile de masă cum ar fi cele școlare nu este deloc spectaculoasă.

Doar câteva județe din țară – 6 - se înregistrează cu un număr ceva mai important de participanți (peste 10.000 anual), în timp ce în majoritatea județelor valorile sunt scăzute (14 județe au între 3.000 și 5.000 de participanți) sau chiar ne semnificative (9 județe raportează mai puțin de 2.000 de participanți într-un an).³⁷ Aceste date sunt confirmate de datele BOPT-2012 care arată că numai 4,7% dintre tineri au participat cu regularitate la acțiuni sportive, 21,9 au participat ocazional în timp ce 71,9% nu au participat.

Tinerii se distribuie, cu ponderi între 35% și 22%, între categoria celor care au în jur de 3-4 ore de timp liber zilnic în timpul săptămânii, 1-2 ore sau peste 5 ore³⁸. Un procent de 5% declară că nu au timp liber deloc în timpul săptămânii, ceea ce poate constitui un risc pentru sănătatea și dezvoltarea acestor tineri.

În week-end, peste jumătate dintre tineri au peste 5 ore de timp liber, 2% nu au timp liber nici în weekend în timp ce restul au între 1 și 4 ore de timp liber.

Doar un tânăr din 10 declară că nu se vede niciodată cu prietenii; mai mult de o treime se văd cu prietenii de câteva ori pe săptămână, 17% dintre tineri petrec timp cu prietenii zilnic și 22% se văd cu prietenii de 2-3 ori pe lună.

Majoritatea tinerilor, respectiv 4/5, se uită la televizor zilnic. Aproape jumătate dintre tineri nu merg niciodată la cinema sau la concerte de muzică. Un sfert dintre tineri spun că nu citesc literatură niciodată.

Cluburile și discotecile sunt frecventate regulat de 38% dintre tineri, care merg de mai multe ori pe săptămână (8%) sau de câteva ori pe lună (31%). Încă aproape un sfert dintre tineri declară că merg în acest spațiu de câteva ori pe an în timp ce peste o treime declară că nu fac acest lucru deloc.

Mai mult de jumătate dintre tinerii intervievați merg în excursii de câteva ori pe an (53%), la extreme fiind tinerii care nu merg deloc, aproape o treime (31%), în timp ce aproape 1 tânăr din 10 face acest lucru de câteva ori pe lună.

Și cu toate acestea, 66,4% dintre tineri au apreciat ca mulțumitor modul în care își petrec timpul liber. Aceasta arată că tinerii, nu numai că au nevoie de oferte diversificate și de calitate de

³⁷ Anuarul Sportului, 2009

³⁸ Restul datelor prezentate în această secțiune provin din BOPT-2012

petrecerea timpului liber dar neceită și consiliere, îndrumare în sensul valorificării depline a timpului liber în propriul lor interes.

Participare și voluntariat

Doar 13% dintre tineri declară că au participat la activități de voluntariat³⁹. Întrebați dacă ar fi dispuși să participe ca voluntari într-o organizație neguvernamentală, precum o asociație sau o fundație, o pondere ceva mai ridicată de tineri, 29% dintre tinerii chestionați, declară că ar fi dispuși să facă acest lucru. Majoritatea dau un răspuns negativ (53%), iar alții nu sunt hotărâți dacă ar fi dispuși să facă acest lucru (16%).

Aproape 4 tineri din 5 nu cunosc niciun ONG activ în localitatea proprie în timp ce 5% fac parte dintr-un ONG. Cei mai mulți tineri cred că principala măsură care ar trebui întreprinsă pentru încurajarea participării tinerilor la activități de voluntariat ar fi cea de informare a tinerilor privind posibilitățile de participare (aproape jumătate dintre tineri). Celalalte măsuri necesare în percepția tinerilor ar fi acordarea de recompense (cursuri, excursii etc.) – 42%, promovarea beneficiilor activității de voluntariat – 38%, sensibilizarea tinerilor la problemele comunității – 22% și recunoașterea activității de voluntariat drept vechime în muncă – 15%.

Un sfert dintre tinerii europeni au fost implicați în activități de voluntariat în 2011, înregistrându-se o creștere. Conform datelor la nivel european, nivelul de implicare al tinerilor ar fi relativ asemănător cu cel înregistrat pe totalul populației.⁴⁰

România se încadrează în grupa țărilor cu cel mai scăzut nivel de implicare în activitățile voluntare (alături de Grecia, Italia, Ungaria, Polonia și Suedia), mai puțin de un tânăr din cinci derulând astfel de activități. Totuși, se înregistrează o creștere importantă a nivelului de implicare în România în ultimii ani. În mod consistent cu așteptările, tinerii cu vârste mai scăzute este mai probabil să se implice, având mai mult timp la dispoziție.

Conform BOPT-2012, majoritatea tinerilor nu sunt interesați deloc sau sunt interesați în mică măsură de viața politică. Cel mai puțin interes este atras de politica la nivel european, urmată de cea la nivel local și național (ponderea tinerilor neinteresați sau puțin interesați este de peste 60% în toate cele 3 cazuri). Totuși, deciziile concrete luate de autoritățile centrale suscită mai mult interes, mai mult de jumătate dintre tineri declarându-se interesați de acestea. Tinerii sunt critici cu privire la politică, 61% dintre tineri consideră că niciunul dintre partidele existente nu le reprezintă interesele. Totuși, o pondere semnificativă de tineri (65%) declară că au participat în ultimii ani la alegeri, dar nivelul e semnificativ mai scăzut decât pe ansamblul populației, cu un

³⁹ BOPT-2012

⁴⁰ Eurobarometrul Tineret în Mișcare 2011

maxim de 20% mai puțin dintre ultimele 5 scrutinuri electorale.

În egală măsură, consultările organizate de organizațiile non-guvernamentale de/pentru tineret au evidențiat lacune pregnante pentru tineri cu privire la participare și voluntariat, cum ar fi:

- numărul scăzut al tinerilor care participă la acțiuni de voluntariat
- lipsa unei informări corespunzătoare cu privire la voluntariat
- număr mic de organizații non-guvernamentale și insuficiența ofertei de activități propuse tinerilor care să-i ajute să se dezvolte, personal și profesional, în special în mediul rural
- nerecunoașterea voluntariatului de către instituțiile publice
- necesitatea clarificării definiției voluntariatului și armonizarea coerentă a legislației naționale cu cea existentă la nivel european

Grupuri de tineri excluse social

Tineri fără adăpost

Fenomenul persoanelor fără adăpost⁴¹ s-a cronicizat în ultimele două decenii în contextul marginalizării de către factorii de decizie și a absenței unor date de cercetare și analize solide și actuale. Au apărut noi mecanisme de abandon în stradă, precum ieșirea din sistemul instituționalizat de protecție a copilului, evacuarea din casele retrocedate sau pierderea locuinței ca urmare a escrocării. Pentru alte tipuri de cauze, precum destrămarea familiei, nu sunt prevăzute soluții de prevenire a ajungerii în stradă. Unele cercetări vorbesc despre consolidarea fenomenului până la nivelul apariției unei generații de copii născuți în stradă. Atât sistemul public de asistență socială cât și organizațiile neguvernamentale au o capacitate redusă de intervenție asupra problemei, cel mai adesea concentrată pe ajutor minimal de urgență în cazuri izolate.

Nu există statistici oficiale ale numărului de copii și tineri care trăiesc pe străzi. În anul 2009, Organizația „Salvați Copiii” a realizat o estimare în trei orașe mari ale țării, București, Brașov și Constanța. Numărul de copii astfel identificați s-a ridicat la circa 1400. Majoritatea sunt în capitală (în jur de 1.150). Mai puțin de jumătate sunt copii (0-17 ani), cei mai mulți fiind tineri de 18-35 ani.

⁴¹ Definiția PAFA se referă la acele persoane care locuiesc practic în strada, locuințe improvizate sau sunt gazduite temporar în adăposturi specializate.

Tineri care părăsesc instituțiile de plasament

Situația copiilor fără o familie proprie s-a îmbunătățit considerabil în ultimul deceniu ca urmare a restrângerii numărului de centre de plasament de mari dimensiuni și apariția serviciilor de tip familial. Există aproximativ 5.000 de tineri care părăsesc anual sistemul fiind vulnerabili și expuși riscului de sărăcie și/sau excluziune socială⁴². Majoritatea copiilor din sistemul de protecție de tip rezidențial au 14-17 ani, urmași de cei de 10-13 ani. Pentru aceste categorii de vârstă, reintegrarea familială este dificilă. Serviciile de integrare socio-profesională și de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă sunt subdezvoltate.⁴³ Conform datelor de cercetare, un procent destul de mic, între 10% și 30% dintre tinerii care părăsesc unitățile rezidențiale ajung să se adapteze în mod real la viața socială, după părăsirea unităților rezidențiale⁴⁴.

Tineri din comunități compacte teritorial sărace

Deși sărăcia pe ansamblu și a tinerilor în mod special, este mai ridicată în mediul rural, în ultimele decenii au început să se formeze în mediul urban zone compacte teritorial în care predomină sărăcia extremă. În toate aceste zone, copiii și tinerii reprezintă principala categorie de populație (peste 60%), în timp ce populația de 60 de ani și peste reprezintă sub 10% din total.⁴⁵

Astfel de spații pot fi identificate în toate tipurile de orașe din România și sunt, conform aceluiași cercetări, clasificate în funcție de mai multe criterii, cele mai importante tipuri fiind: comunitățile din jurul gropilor de gunoi, zone de tip semi rural (case aflate la periferia orașului), zonele de tip “centru vechi” (case vechi din centrul orașului), zone de tip “ghetou” (foste cămine muncitorești), zone industriale dezafectate (foste blocuri construite pentru muncitori în orașe care depindeau de obicei de o fabrică), zone perirurale (în apropierea unui sat dar cu tip diferit de organizare spațială), zone “autonome” (aparțin unei unități administrative teritoriale, dar sunt rupte fizic și comunitar de aceasta).

⁴² MMFPV

⁴³ Raport documentar în cadrul consultărilor parteneriale coordonate de MFE

⁴⁴ FRDS, 2010

⁴⁵ Raport documentar în cadrul consultărilor parteneriale coordonate de MFE. Sunt citate următoarele cercetări: Rughiniș (2000); Stănculescu și Berevoescu (coord., 2004); Sandu (2005); Berescu et al. (2006); Berescu et al. (2007); CPARSD (2009); Stănculescu (coord., 2010); Botonogu (coord., 2011).

Tineri romi

Dintre persoanele de etnie Roma, 33,6% erau sărace în 2011⁴⁷, o rată a sărăciei absolute de 6,7 ori mai ridicată decât media națională. Romii reprezintă 3,3% din totalul populației dar 21,9% din totalul săracilor.

Ratele sunt semnificativ mai mari în rândul copiilor de etnie romă: 27,3% din copiii romi din mediul urban, comparativ cu 2% din copiii români, și 41,1% față de 10,6% în mediul rural. Numai 17% dintre romi urmează o școală profesională, un liceu sau nivele superioare de educație.

Adolescenții cu cel puțin unul dintre părinți plecați în străinătate

Aproximativ 170 de mii de copii din ciclul gimnazial aveau, conform unui studiu mai vechi, cel puțin un părinte care lucra în străinătate⁴⁷. Sarcina creșterii acestor copii este încredințată părintelui rămas sau, dacă lipsesc ambii părinți, unei rude, în cel mai bun caz sau unei persoane apropiate. În prima variantă vorbim despre familii monoparentale, riscul de sărăcie pentru acest tip de aranjament familial fiind semnificativ mai ridicat decât pe ansamblul populației. În a doua variantă, apare riscul neasigurării nevoilor de îngrijire și de protecție a copiilor și tinerilor. Tinerii în această situație sunt mai expuși la abandon școlar și ieșirea în afara unei traiectorii normale spre viața de adult, consecințele unei situații de abandon parțial sau total de către părinți, chiar dacă temporară, fiind de așteptat să se manifeste de-a lungul întregii vieți.

Tineri care trăiesc cu HIV /SIDA

Tinerii între 20 și 25 de ani reprezintă aproximativ 60% dintre persoanele cu HIV/SIDA din România, ca urmare a unui val de infectări pe cale nozocomială la sfârșitul anilor 80 și începutul anilor 90. Transmiterea sexuală poate fi atribuită în ultimii ani la 4 din 5 cazuri diagnosticate și ea a fost înregistrată în special la tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani cu un vârf la cei între 20 și 24 de ani⁴⁸. Cu privire la participarea școlară și integrarea pe piața muncii a persoanelor infectate cu HIV/SIDA nu există date la nivel național. Un studiu al Fundației Romanian Angel Appeal, realizat în 2011, pe un eșantion de tineri seropozitivi de 18-24 ani, arată că mai mult de o treime din tinerii seropozitivi au absolvit mai puțin de 8 clase sau cel mult gimnaziul. Aceste persoane se confruntă adesea cu un cumul de factori de excluziune socială, de la discriminare până la lipsa accesului la locuri de muncă sau servicii de sănătate adecvate și dedicate.

⁴⁷ Soros, 2007

⁴⁸ Strategia Națională HIV /SIDA 2011–2015

Tineri victime ale exploatării pentru muncă și în scopuri sexuale

În ultimii ani fenomenul traficului de persoane se extinde, probabil și ca urmare a crizei economice⁴⁹. Pentru prima dată, în 2010 numărul cazurilor detectate a depășit 1000 de persoane. Majoritatea victimelor înregistrate sunt tinere și foarte tinere, mai ales în ceea ce privește exploatarea sexuală dar și a celei pentru muncă. Cele mai multe persoane identificate sunt exploatare pentru muncă, spre deosebire de situația dinaintea declanșării crizei economice când traficul în scopuri sexuale avea o pondere mai ridicată. Totuși, este de așteptat că gradul comparativ mai scăzut de stigmă asociat cu exploatarea prin muncă facilitează raportarea de către victime.

Majoritatea victimelor au fost exploatare prin muncă în afara granițelor, în special în Spania și Italia și sunt în intervalul de vârstă 18-40 ani, cu studii medii și din rural. Victimele exploatării sexuale au în marea lor majoritate vârste între 14 și 25 de ani, provin din ambele medii de rezidență și au studii medii. Minorii alcătuiesc aproximativ un sfert din totalul persoanelor traficate, în special cei din intervalul de vârstă 14-17 ani și provin din familii dezorganizate sau din centrele de plasament.

Tinere mame

Aproape unul din zece copii a fost născut în 2010 de o tânără cu vârsta între 15 și 19 ani, doar cu 1,4 puncte procentuale mai puțin decât în 2005. De asemenea, tinerele de 15-19 ani au contribuit în medie în ultimii ani cu aproximativ 10% din totalul avorturilor înregistrate anual. Nașterile premature, dincolo de riscurile pe dimensiunea sănătății, reprezintă în cele mai multe cazuri un mecanism de perpetuare intergenerațională a sărăciei și excluziunii sociale.

Tineri discriminați pe motive de vârstă, gen, etnie, cetățenie, orientare sexuală

Cercetările arată că în general tinerii sunt mai toleranți față de diferențele sociale și mai puțin înclinați să discrimineze, atât ca urmare a schimbării influențelor formatoare în cursul schimbării generațiilor cât și ca efect al deschiderii mai ridicate ca efect al vârstei.

Cele mai discriminate categorii sociale, conform opiniilor respondenților unui studiu recent, sunt reprezentate de persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități fizice sau psihice, persoanele infectate cu HIV/SIDA, persoanele fără adăpost, orfanii și persoanele dependente de droguri⁵⁰. Conform aceleiași cercetări, 31% dintre români afirmă că s-ar simți foarte puțin/deloc confortabil în preajma unei persoane de orientare homosexuală.

Conform datelor BOPT-2012, persoanele pe care tinerii incluși în eșantion și le-ar dori cel mai puțin ca vecini sunt persoanele dependente de droguri (66% ar fi de acord să îi aibă drept vecini

⁴⁹ Raport documentar în cadrul consultărilor parteneriale coordonate de MFE

⁵⁰ Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, 2012

în mică, foarte mică măsură sau deloc), acestea fiind urmate de persoanele cu probleme psihice (59%) și de persoanele cu HIV/SIDA (46%).

Persoanele față de care se manifestă cel mai ridicat grad de toleranță sunt cele cu handicap (19% ar fi de acord în mică, foarte mică măsură sau deloc să îi aibă drept vecini), persoanele străine refugiate sau venite în țara noastră (24%) și cele de etnie maghiară (25%).

Tinerii cu nevoi speciale

Conform studiului realizat recent de CURS și ISE pentru UNICEF România (Determinants analysis on adolescents and vulnerable adolescents, 2013, în curs de publicare) dizabilitatea este unul dintre determinanții importanți pentru comportamentul adolescenților, având influențe marcante asupra relației acestora cu cei de aceeași vârstă, cu școala și cu mediul social apropiat. În cazul adolescenților cu nevoi speciale din România se constată evidente aspecte de discriminare și de nerespectare a drepturilor conferite prin Convenția internațională asupra drepturilor copilului.

Din datele prezentate de Ministerul Muncii (ANPH) și preluate în Raportul Comisiei Prezidențiale Pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice (Riscuri și inechități sociale în România, 2009) rezultă că la nivelul anului 2008 erau înregistrate 11.784 persoane cu dizabilități pe intervalul de vârstă 15-17 ani. Am putea estima că pentru intervalul de vârstă 14-34 de ani avem un număr de persoane cu dizabilități situat între 80 și 100 mii (din totalul de aproape 700.000 de persoane cu handicap la nivelul populației României). Conform surselor citate, aproximativ 6.000 de tineri cu dizabilități se găsesc în instituții de îngrijire și nu mai mult de 5-600 sunt încadrați în muncă (din totalul de 1000 la nivelul întregii populații). Rezultă deci un număr foarte mare (peste 70.000) de tineri cu dizabilități care se află în îngrijirea familiilor, cei mai mulți dintre ei, fără a avea un loc de muncă și trăind aproape izolați de societate. Pentru această categorie de tineri principalele probleme sunt legate de greutatea accesibilității instituțiilor de învățământ, dificultatea găsirii unui loc de muncă adecvat.

Politicile de protecție gestionate de autorități au cel mai adesea în vedere doar nevoile imediate (pe termen scurt) ale acestor categorii protejate, fără însă a reuși să asigure satisfacerea unor nevoi pe termen mai lung cum ar fi cele de formare, educație, socializare și dezvoltare personală.

Obiectivul general al Strategiei:

Susținerea participării active a tinerilor la viața economică, socială, culturală și politică a țării, asigurând oportunități egale de acces la educație, ocupare și condiții de viață decente, inclusiv pentru grupurile vulnerabile.

Principiile Strategiei:

- a) **Principiul abordării globale și integrate** - elaborarea și promovarea unei strategii care să acopere toate domeniile importante ale vieții tinerilor și să asigure intervenția integrată a autorităților publice și a altor entități interesate pentru atingerea obiectivelor.
- b) **Principiul fundamentării politicilor pe cunoaștere** - adoptarea deciziilor politice de pe o poziție bine informată și științific fundamentată.
- c) **Principiul recunoașterii tinerilor ca resursă de dezvoltare durabilă** - recunoașterea tuturor tinerilor ca o resursă pentru societate și asigurarea dreptului tinerilor de a participa la elaborarea politicilor care îi vizează, prin intermediul unui dialog structurat continuu cu tinerii și organizațiile de tineret.
- d) **Principiul cooperării** - cooperarea autorităților și instituțiilor publice centrale și locale cu structurile neguvernamentale de/pentru tineret, precum și cu cele ale căror obiective și activități vizează tinerii, în toate problemele care privesc viața tinerilor.
- e) **Principiul nediscriminării** - garantarea nediscriminării și asigurarea șanselor egale de acces, indiferent de rasă, sex, vârstă, confesiune, origine etnică și socială, orientare sexuală, orientare politică sau orice altă caracteristică, la programele, serviciile și activitățile pentru tineret finanțate din surse publice.
- f) **Principiul toleranței** - promovarea toleranței și acceptării diferențelor în toate programele pentru tineret și în toate stabilimentele destinate activității de tineret, finanțate din surse publice.
- g) **Principiul solidarității** - luarea în considerare a posibilelor diferențe între condițiile de viață, nevoile, aspirațiile, interesele și atitudinile tinerilor, datorate diferiților factori, și acordarea unei atenții particulare celor care, din diferite motive, ar putea avea oportunități mai puține.
- h) **Principiul abordării participative** - asigurarea unei cât mai largi participări a tinerilor la viața publică și încurajarea acestora în vederea asumării responsabilităților individuale sau de grup.
- i) **Principiul continuității și coordonării** - asigurarea continuității și coordonării în procesul de planificare și implementare a politicilor publice.
- j) **Principiul subsidiarității** - asigurarea subsidiarității în procesul de atribuire a responsabilităților, astfel încât politicile, programele și acțiunile să fie coordonate și implementate la nivelul cel mai adecvat din perspectiva eficienței și eficacității.
- k) **Principiul managementului bazat pe rezultate** - asigurarea capacității de management orientat spre rezultate la nivelul tuturor entităților responsabile de implementarea politicilor, programelor și măsurilor în domeniul tineretului.
- l) **Principiul transparenței** - asigurarea transparenței și a accesului la informații și la tehnologii informaționale adecvate pentru toți tinerii și pentru toate structurile implicate în implementarea Strategiei.
- m) **Principiul intervenției timpurii** - includerea, unde este cazul, a unei dimensiuni de politică privind copiii, privitoare la drepturile și protecția acestora, având în vedere că viața și perspectivele de viitor ale tinerilor sunt semnificativ determinate de oportunitățile, sprijinul și protecția primite în cursul copilăriei.

Domenii principale de intervenție, obiective specifice și direcții de acțiune

1. Cultură și Educație Non-formală

Strategia pentru tineret își propune să mobilizeze instituțiile și organizațiile competente - guvernamentale și neguvernamentale, într-un efort concertat de extindere, ridicare a calității și creșterea eficienței educației formale și non-formale oferite tinerilor în scopul unei mai bune pregătiri a acestora pentru muncă și viață și a ridicării nivelului lor de cultură.

Obiective specifice și direcții de acțiune

1.1. Asigurarea accesului tuturor tinerilor la formare și educație de calitate, atât formală cât și non-formală

Direcții de acțiune

- a. Atenuarea fenomenului părăsirii timpurii a școlii și a efectelor acestuia. prin dezvoltarea muncii de tineret, consiliere și oportunități de învățare non-formală,
- b. Extinderea consilierii școlare și vocaționale atât prin diversificarea rețelelor de consiliere (nu doar în școli ci și în centrele de tineret) cât și prin cuprinderea obligatorie în sistemul de consiliere a elevilor începând cu clasele a VII-a și a VIII-a. De asemenea, consilierea trebuie să se adreseze și tinerilor care nu mai frecventează școala dar se confruntă cu dificultăți profesionale și sociale.

1.2. Asigurarea unei mai bune relevanțe practice a abilităților dobândite prin educație formală și non-formală

Direcții de acțiune

- a. Orientarea educației non-formale cu preponderență către domenii care asigură buna integrare socială a tinerilor și manifestarea lor mai activă și mai responsabilă: educație pentru cetățenie și cunoașterea drepturilor și obligațiilor ce le revin ca tineri și ca viitori adulți, educație pentru un stil de viață sănătos, educație parentală etc.
- b. Stimularea participării tinerilor la activități de dobândire a unei experiențe inițiale de muncă.

1.3. Îmbunătățirea ofertei de educație non-formală

Direcții de acțiune

- a. Extinderea activităților de voluntariat și a celor inițiate de ONG-uri care oferă oportunități de educație non-formală,
- b. Acțiuni de instruire și educație extra-curriculară realizate în școli,

- c. Oferte atractive de educație non-formală ale centrelor de tineret, organizațiilor neguvernamentale, școlilor etc
- d. Implicarea tinerilor în pregătirea și implementarea de proiecte inovative,
- e. Oferte de învățare on-line, conferințe și seminarii pe teme solicitate de tineri,
- f. Oportunități de învățare a limbilor străine și formare de competențe transversale (digitale, de comunicare etc.
- g. Asigurarea de contribuții din fonduri guvernamentale, județene și locale și prin atragerea de fonduri comunitare pentru dezvoltarea unei **infrastructuri adecvate** ofertei de educație non-formală specifică tinerilor: centre multifuncționale de învățare și loisir, cluburi locale, campusuri de vacanță cu facilități de instruire, aparatură specifică pentru activități de instruire
- h. Mobilizarea și orientarea organizațiilor guvernamentale și non-guvernamentale, a comunităților locale în vederea stabilirii de parteneriate și a unor cooperări viabile pentru dezvoltarea sistemului de instituții de educație non-formală și a serviciilor complexe/ integrate axate pe necesitățile tinerilor

1.4. Stimularea interesului tinerilor de a participa la educația non-formală

Direcții de acțiune

- a. Încurajarea organizațiilor care dezvoltă proiecte de educație non-formală adresate tinerilor
- b. Promovarea în rândul tinerilor și al organizațiilor a oportunităților de educație non-formală oferite de acțiunile Programului european Tineret în acțiune (Erasmus+)
- c. Reglementarea prin lege și stimularea organizării de stagii practice, internship-uri la agenții economice în vederea anagajării ulterioare a tinerilor practicanți
- d. Dezvoltarea graduală, în perioada 2014-2020 a unui sistem de validare și recunoaștere a competențelor obținute prin intermediul educației nonformale și informale, asigurând recunoașterea serviciilor de educație non-formală la nivel național și calitatea acestora, în conformitate cu bunele practici și experiențele europene avansate

1.5. Facilitarea accesului tinerilor la consum și creație culturală de calitate

Direcții de acțiune:

- a. Stimularea interesului tinerilor pentru valorificarea tradițiilor culturale locale (românești sau ale minorităților), inclusiv prin formarea în meserii tradiționale (artistice, artizanale)

- b. Stimularea preocupărilor pentru lectură și pentru creația literară la tineri
- c. Sprijinirea și stimularea creativității și performanței tinerilor în diverse domenii ale industriilor creative (publicitate, arte vizuale, artele spectacolului, cercetare-dezvoltare, software etc.)
- d. Promovarea, susținerea și recompensarea performanței tinerelor talente artistice și din domeniul inovației tehnico-științifice
- e. Încurajarea educației interculturale, inclusiv prin participare la stagii de formare și învățare în alte țări, prin intermediul schimburilor de tineri
- f. Asigurarea protecției copiilor și tinerilor în fața anumitor pericole ce apar ca urmare a folosirii noilor mijloace de comunicare în masă, în particular prin dezvoltarea de competențe în domeniu, recunoscând totodată beneficiile și oportunitățile pe care acestea le pot oferi tinerilor,
- g. Măsuri speciale pentru facilitarea accesului la cultură de calitate a tinerilor din mediul rural: caravane de spectacole și film, biblioteci satești, proiecte de dezvoltare culturală locală ale ong-urilor
- h. acordarea de suport pentru forme de manifestare culturală dedicate tinerilor, care să reflecte preocupările și interesele acestora
- i. Asigurarea unei promovări mai bune în mass media și prin internet (media sociale) a oportunităților de formare și de educație non-formală

2. Sănătate, Sport și Recreere

Strategia pentru tineret își propune să acorde o importanță semnificativă dezvoltării unui tineret sănătos fizic și mental, promovând idealul ”minte sănătoasă în corp sănătos” și valorificând în acest scop resursele asigurate prin oferta de petrecere a timpului liber și prin practicarea sportului

Obiective specifice și direcții de acțiune

2.1. *Susținerea sănătății și calității vieții tinerilor, prevenirea rănilor, tulburărilor de alimentație, dependenței și abuzului de substanțe.*

Direcții de acțiune:

- a. Desfășurarea de campanii privind alimentația sănătoasă în școli
- b. Promovarea educației rutiere și a conducerii auto preventive în rândul tinerilor

- c. Facilitarea accesului tinerilor la serviciile de sănătate, făcându-le mult mai prietenoase față de pacienți
- d. Încurajarea realizării educației de la egal la egal pentru sănătate prin susținerea proiectelor de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală și atenuare a impactului infecției cu HIV
- e. Desfășurarea de acțiuni aliniate la Strategia Națională Antidrog 2013 – 2020 pentru prevenirea consumului de droguri în rândul tinerilor prin:
 - i. promovarea în rândul adolescenților a ideii neînceperii consumului de droguri și respectiv a evitării transformării consumului experimental sau ocazional în consum problematic de droguri
 - ii. Minimizarea riscurilor în familiile adolescenților
 - iii. Reducerea influenței factorilor de risc din mediul de viață al adolescenților

2.2. Realizarea educației prin sport și activitate fizică pentru formarea unui stil de viață sănătoasă, a dezvoltării ca cetățeni activi și responsabili și încurajarea asocierii de către tineri a recreerii cu practicarea sportului și mișcării

Direcții de acțiune:

- a. Creșterea numărului practicanților de sport în rândul copiilor și tinerilor
- b. Asigurarea accesului elevilor și copiilor în bazele sportive și acordarea de facilități tinerilor în utilizarea în timpul liber a bazelor sportive existente
- c. Menținerea educației fizice ca disciplină obligatorie: cel puțin 4 ore/săptămână la ciclul gimnazial, 3 ore la cel liceal, 2 ore la cel universitar și încurajarea practicării unei ramuri de sport de către fiecare elev sau student și asigurarea unui plus de atractivitate a orelor de educație fizică din școli prin includerea de activități sportive cu priză la tineret – fitness, aerobic
- d. Combaterea excesului de greutate, obezitate în rândul tinerilor prin programe speciale de activități fizice.
- e. Promovarea modelului sportivilor români de performanță în rândul tinerilor
- f. Folosirea mai intensă a oportunităților create prin programele europene pentru tineri pentru încurajarea practicării sporturilor, schimbului de experiență și formării în domeniul educației prin sport
- g. Folosirea oportunităților create de programul ”Europa pentru cetățeni” în sprijinul sportului practicat de tineri la nivel de începător.
- h. asigurarea unui număr tot mai mare de tineri care să practice 30-60 de minute zilnic activitate fizică cu efort moderat (inclusiv activități sportive)
- i. Atragerea tinerilor cu dizabilități la practicarea sportului, oferind condițiile adecvate de acces inclusiv în centre de tineret dotate corespunzător

2.3. Îmbunătățirea oportunităților de petrecere a timpului liber de către tineri atât în modalități organizate cât și în modalități informale

Direcții de acțiune:

- a. Extinderea rețelei de centre, cluburi, facilități de timp liber în administrare fie publică, fie privată, fie prin parteneriat între cele două sectoare, implicand costuri reduse dar cu eficacitate maximă în atragerea tinerilor la practicarea diferitelor activități de timp liber
- b. Utilizarea mai intensă a infrastructurii sistemului de învățământ (săli, terenuri sportive, facilități pentru spectacole din incinta școlilor) în perioadele când nu se țin cursuri, pentru a putea fi utilizate de tineri sau organizații ale tinerilor la practicarea de activități de timp liber Dezvoltare infrastructura sport de masa – baze sportive integrate
- c. Implicarea ong-urilor de tineret și a tinerilor în dezvoltarea facilităților de timp liber și în gestionarea lor, inclusiv pe bază de voluntariat
- d. Dezvoltarea și creșterea calității rețelei de tabere și campusuri de vacanță, inclusiv mai buna utilizare a celor existente prin administrare în parteneriate administrație locală – administrație centrală sau public-privat
- e. Formarea profesională, perfecționarea și valorificarea competențelor animatorilor de timp liber și a lucrătorilor de tineret în atragerea tinerilor către activități de timp liber cu efect benefic asupra dezvoltării lor personale
- f. Acordarea de îndrumare și sprijin administrațiilor locale pentru a dezvolta infrastructura necesară practicării sportului în proximitate: terenuri de sport, bazine de înot, skate-parcuri, piste de biciclete

3. Participare și Voluntariat

Strategia își propune susținerea dezvoltării tinerilor din România prin implicarea în acțiuni de voluntariat și prin participarea civică activă, creând cadrul legislativ necesar implementării de politici care să utilizeze toate resursele existente și să implice toți actorii interesați în vederea realizării acestui deziderat.

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 3.1. Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața comunității, sub toate aspectele ei, sociale, educaționale, culturale, economice, de sănătate.

Direcții de acțiune:

- a. Crearea de oportunități de participare a tinerilor la viața comunității
- b. Susținerea de seminarii, conferințe și evenimente similare pentru promovarea participării în rândul tinerilor
- c. Promovarea de modele de succes ale participării cu scopul încurajării tinerilor de a se implica în viața comunității.

- d. Prezentarea în rândul tinerilor și al părinților a beneficiilor pe care le pot dobândi prin implicarea în activități de voluntariat, precum și a competențelor și abilităților obținute.
- e. Competiții de proiecte pentru a premia cele mai bune inițiative de participare și decizii care implică tinerii la nivel local.
- f. Crearea de grupuri de cercetare și de consultare formate din tineri la nivelul comunității locale.
- g. Creșterea gradului de motivare a tinerilor pentru a participa la viața comunității prin implicarea în proiecte.
- h. Crearea de posibilități de finanțare pentru a stabili sau a îmbunătăți facilități durabile locale de tineret.
- i. Introducerea cu caracter de continuitate a educației civice în sistemul formal de educație
- j. Promovarea activităților de interes pentru tineri și adaptarea oportunităților de voluntariat grupurilor diverse de tineri.

3.2. Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața politică.

Direcții de acțiune:

- a. introducerea unor elemente de educație politică în curricula pentru educație civică din sistemul formal de educație
- b. Implicarea activă a organizațiilor non-guvernamentale de/ pentru tineret în procesul de introducere în curricula formală a educației civice și politice
- c. Promovarea participării la vot a tinerilor, prin mass-media și prin puncte de informare
- d. Simplificarea procedurilor de exercitare a votului, posibilitatea de a vota la distanță sau de a vota online.
- e. Amplasarea de secții de votare unde se regăsesc tinerii
- f. Stimularea dezbaterii cu privire la reducerea vârstei de vot la 16 ani și cu privire la participarea activă a tinerilor la viața politică.

3.3. Creșterea gradului de participare a organizațiilor non-guvernamentale de/ pentru tineret la Dialogul structurat.

Direcții de acțiune:

- a. Luarea de decizii transparente în domeniile în care tinerii sunt vizați în mod direct.
- b. Promovarea co-managementului cu organizațiile de/ pentru tineret, precum și cu alte organizații ale căror obiective și/sau activități vizează tineretul în implementarea programelor și activităților pentru tineret.
- c. Inițierea și instituirea unei practici a dialogului cu tinerii, în care toți actorii pot aduce idei la a iniția, decide, implementa și monitoriza politicile și programele de/ pentru tineret la toate nivelurile.
- d. Promovarea dialogului structurat între decidenții la nivel politic și societatea civilă, în vederea asigurării efective a participării tinerilor la luarea deciziilor care îi afectează.

3.4. Crearea unui mediu favorabil voluntariatului în România.

Direcții de acțiune:

- a. Definierea clară a voluntariatului prin identificarea acelor caracteristici esențiale care îl definesc și care permit delimitarea clară a activităților derulate, urmată de promovarea acestei definiții pentru acceptarea și utilizarea ei pe scară cât mai largă de către toate entitățile interesate.
- b. Clarificarea cadrului legislativ care reglementează mișcarea de voluntariat în România, în concordanță cu directivele europene, prin îmbunătățirea legii-cadru – Legea Voluntariatului 195/2001.
- c. Acordarea de facilități pentru tinerii străini care doresc să vină ca voluntari în România, prin simplificarea procedurilor legale de obținere a vizelor și a documentelor necesare șederii în țară.
- d. Eliminarea contradicțiilor și armonizarea legii-cadru cu celelalte documente legislative existente (Legea Tinerilor nr. 350/2006, Legea nr. 351/2006 – privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Tineretului din România, Legea nr. 146/2002 privind regimul juridic al fundațiilor județene pentru tineret și a municipiului București și al Fundației Naționale pentru Tineret, Legea nr. 333/2006 – privind înființarea centrelor de informare și consiliere pentru tineret).
- e. Creșterea capacității organizațiilor non-guvernamentale prin mecanisme de suport financiar și tehnic în vederea accesării de finanțări din fonduri publice naționale, europene și internaționale, precum și a asigurării continuității în funcționarea acestora.
- f. Crearea unei axe prioritare dedicate tineretului, cu priorități în domeniul voluntariatului și participării în cadrul Fondului Social European, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane pentru planificarea financiară 2014-2020
- g. Plasarea prin legislație a voluntariatului ca domeniu de competență la nivelul instituțiilor publice centrale pentru a facilita dialogul între sectorul non-guvernamental și factorii de decizie.
- h. Implicarea directă a sectorului de voluntariat în elaborarea politicilor publice care îl vizează, în domenii în care se desfășoară activități de voluntariat.
- i. Dezvoltarea infrastructurii pentru voluntariat prin consolidarea capacității tehnice, operaționale și financiare a organizațiilor resursă.
- j. Susținerea programelor de asistență tehnică din partea organizațiilor resursă către alte organizații non-guvernamentale.
- k. Constituirea unui grup de experți finanțat din surse publice, în vederea asigurării de asistență tehnică pentru organizațiile non-guvernamentale
- l. Promovarea activității organizațiilor non-guvernamentale în școli.

3.5. Recunoașterea activității de voluntariat.

Direcții de acțiune:

- a. Crearea și implementarea unui sistem de recunoaștere a competențelor dobândite prin voluntariat, pe baza Cadrului Național al Calificărilor și Cadrului European al Calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții.

- b. Acceptarea certificatului de competențe dobândite prin voluntariat ca experiență în muncă și recunoașterea acestuia de către angajatorii publici și privați activi pe piața muncii din România.
- c. Recunoașterea valorii de învățare a voluntariatului și participării prin identificarea de mecanisme de colaborare între sistemul de educație non-formală și cel de educație formală.
- d. Recunoașterea voluntariatului ca formă de stimulare a cooperării internaționale și ajutorului umanitar prin facilitarea mobilității voluntarilor în spațiul european și internațional.
- e. Adoptarea și implementarea Manualului pentru măsurarea muncii de voluntariat creat de Organizația Internațională a Muncii în vederea colectării de date statistice valide și măsurabile cu privire la dimensiunea și dinamica activității de voluntariat din România.
- f. Recunoașterea grupurilor informale ca promotori ai voluntariatului.
- g. Crearea și adoptarea unui document legal în vederea recunoașterii drepturilor și responsabilităților voluntarilor.
- h. Eliberarea unui document care să demonstreze activitatea de voluntariat desfășurată și dezvoltarea unor facilități pentru voluntari prin intermediul documentului emis.

3.6. Creșterea gradului de sensibilizare a opiniei publice cu privire la importanța implicării în activități de voluntariat.

Direcții de acțiune:

- a. Promovarea voluntariatului ca valoare esențială a societății și ca valoare adăugată pentru individ și societate.
- b. Acceptarea voluntariatului ca promotor al solidarității între generații.
- c. Crearea de mecanisme de promovare a activităților și proiectelor derulate de organizațiile non-guvernamentale în rândul comunității.
- d. Identificarea de instrumente pentru a atrage implicarea mass-media în promovarea voluntariatului și participării civice.
- e. Realizarea de studii și cercetări cu privire la domeniile de implicare voluntară și cu privire la situația mediului de voluntariat în România.

4. Muncă și Antreprenoriat

4.1. Muncă

Strategia își propune să îmbunătățească participarea tinerilor pe piața muncii, atât cantitativ cât și calitativ, să-i capaciteze pentru dezvoltarea și valorificarea potențialului lor profesional, să dezvolte capacitatea tinerilor de a căuta, găsi și ocupa locuri de muncă potrivite pregătirii și abilităților lor profesionale, să-i sprijine în înființarea și dezvoltarea de afaceri proprii, să le creeze condiții pentru ocuparea locurilor de muncă potrivite pregătirii lor acolo unde acestea se găsesc, să-i sprijine în întemeierea unei familii și să le creeze condiții pentru îmbinarea armonioasă a vieții profesionale cu cea de familie și pentru participarea cât mai largă la viața

sociale, culturală, civică și politică a țării și a Europei. Realizând acestea, Strategia acordă o atenție specială tinerilor care din diferite motive ar putea avea mai puține oportunități.

Obiective specifice și direcții de acțiune

4.1.1. Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă tinere, cu focalizare pe grupele de vârstă 15-24 ani și 25-29 ani.

Direcții de acțiune:

- a. Elaborarea și implementarea unor scheme de de stimulente financiare pentru angajare și instruire, acordate întreprinderilor care angajează și pregătesc în meserii cerute pe piața muncii tineri fără calificare sau cu nivel scăzut de calificare.
- b. Facilități fiscale pentru crearea de locuri de muncă: Scutirea (suportarea, de la Bugetul de stat), pentru o perioadă de 1 an, a contribuțiilor sociale datorate de angajatori în cazul angajării cu contract de muncă pentru o durată cel puțin egală cu 2 ani, a tinerilor cu vârsta sub 25 de ani.
- c. Elaborarea și punerea în aplicare fără întârziere a unui plan național pentru ocuparea tinerilor. România trebuie să adopte legislația rămasă fără întârziere și să asigure creșterea calitatății politicilor active pe piața forței de muncă și legătura cu măsuri de activare.
- d. Măsurile active pe piața forței de muncă vor acorda o atenție specială regiunilor/zonelor cu excluziune ocupațională ridicată în rândul tinerilor.
- e. Adaptarea serviciilor de educație, formare profesională și angajare la nevoile în schimbare ale pieței forței de muncă, în special de calificare, necesare în acele sectoare care au potențial de creștere. Participarea angajatorilor în dezvoltarea forței de muncă și la învățarea pe tot parcursul vieții va fi încurajată și facilitată.
- f. O atenție specială va fi acordată calității și valorii adăugate a burselor de training oferite tinerilor, inclusiv prin participarea la inițiativa europeană privind un Cadru European al Calității pentru Bursele de Training.
- g. Creșterea și îmbunătățirea investițiilor în asigurarea de competențe adecvate acelor locuri de muncă cerute pe piața muncii, împreună cu mai buna adaptare pe termen scurt și mai buna anticipare pe termen lung a competențelor cerute pe piața muncii.
- h. Luarea în considerare a situației specifice a tinerilor la proiectarea strategiilor de flexisecuritate.

4.1.2. Promovarea unor măsuri, inclusiv legislative, în favoarea tinerilor, prin care să fie asigurată tranziția coerentă de la sistemul educațional către piața forței de muncă.

Direcții de acțiune:

- a. Munca de tineret și învățarea nonformală vor fi recunoscute și sprijinite în continuare ca surse semnificative de sprijin în vederea echipării tinerilor cu abilități și competențe de natură a le ușura accesul pe piața muncii, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020.
- b. Promovarea unui acces ușor la informație, prietenoasă și de calitate, privind piața muncii, drepturile și obligațiile angajaților, respectiv ale angajatorilor, pentru toți tinerii, în special pentru cei cu mai puține oportunități.
- c. Formarea și orientarea concentrate pe carieră trebuie integrate la toate nivelele traiectoriilor de educație formală și de învățare nonformală pentru a conștientiza tinerii cu privire la cerințele pieței muncii, a le crea șanse mai bune pe această piață și a-i pregăti pentru viața de muncă.
- d. Actorii importanți precum lucrătorii de tineret, consilierii de carieră și trainerii instruiți vor fi recunoscuți și susținuți ca o sursă semnificativă de sprijin relevant.
- e. Susținerea, inclusiv financiară, a organizațiilor de/pentru tineret, precum și a altor organizații neguvernamentale având tinerii ca grup țintă sau care desfășoară activități pentru tineret, ca furnizori majori de educație nonformală și învățare informală, precum și de largi oportunități de mobilitate în afara contextului educației formale. Sprijinul financiar pe termen lung este esențial pentru ele în vederea echipării tinerilor cu abilitățile și competențele necesare pentru a deveni cetățeni activi și a ușurării accesului lor pe piața muncii, ceea ce constituie un pas important în realizarea obiectivelor majore ale strategiei Europa 2020 și construirea unei Europe competitive, bazate pe cunoaștere și sustenabile.
- f. Asigurarea de training personalizat specialiștilor în munca de tineret, profesorilor și consilierilor de carieră pentru furnizarea de informații privind piața muncii și consilierea în domeniul carierei.
- g. Organizarea de seminarii privind sprijinul în dezvoltarea carierei prin întărirea cooperării dintre organizațiile de/pentru tineret și serviciile naționale de ocupare a forței de muncă.
- h. Crearea unei instituții consultative, focalizate în principal pe furnizarea de consiliere în carieră în cadrul structurilor educaționale și care intră în dialog cu factorii implicați relevanți pentru a asigura ca tinerilor să le fie furnizată consiliere de carieră relevantă și suficientă.

- i. Depunerea diligențelor pentru a corela legislația muncii, Legea Educației Naționale și Legea Tinerilor în vederea asigurării unei tranziții coerente de la sistemul educațional către piața forței de muncă.

4.1.3. Promovarea și susținerea echilibrului între viața profesională și cea personală a tinerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Promovarea și susținerea de programe și măsuri care să asigure un echilibru între viața de muncă și nevoile personale ale tinerilor, de natură a le permite să-și folosească pe deplin potențialul atât pe piața muncii cât și în viața privată. Pentru a combina munca cu educația continuă, formarea profesională, viața de familie și voluntariatul, tinerii au nevoie de o flexibilitate voluntară îmbunătățită, precum și de securitate, împreună cu accesul asigurat la resursele necesare.
- b. Îmbunătățirea măsurilor de securitate socială pentru a încuraja angajatorii și angajații să folosească variate forme de muncă, în special munca la distanță, munca cu program parțial, împărțirea locului de muncă și munca la domiciliu.
- c. Asigurarea mai multor tipuri de facilități pentru îngrijirea copiilor, mai flexibile și mai accesibile, la locul de muncă, acasă și la școală, asigurate de personal calificat.
- d. Lansarea de campanii de informare care să încurajeze tinerele familii să împartă în mod egal sarcinile din viața privată și profesională, folosind aranjamente flexibile de muncă.

4.1.4. Stimularea mobilității tinerilor pe piața internă a muncii.

Direcții de acțiune:

- a. Subvenții pentru chirie pentru cei care se mută în alt județ pentru primul loc de muncă.
- b. Încurajarea întreprinderilor să contracteze și să includă în pachetul salarial pentru tineri angajați locuințe de serviciu. Complementar, astfel de locuințe să fie contractate/construite de stat și puse la dispoziția angajatorilor în anumite condiții.
- c. Facilitarea accesului și a mobilității pe piața internă a forței de muncă atât a tinerilor români care au studiat în străinătate, cât și a tinerilor străini care au studiat în România sau în alte state membre ale UE.

4.1.5. Sprijinirea mobilității tinerilor din România pe piața europeană a forței de muncă, inclusiv prin programe de combinare a muncii cu pregătirea și prin programe de integrare, în cadrul fazei post-pilot a programului "Primul tău job EURES".

Direcții de acțiune:

- a. Întărirea capacității serviciilor publice de ocupare și a altor organizații care activează pe piața muncii pentru a deveni servicii de ocupare în cadrul acestui program, precum și pentru a se asocia la alte rețele europene menite a facilita integrarea piețelor muncii la nivel european.
- b. Încurajarea și sprijinirea parteneriatelor tranfrontaliere dintre angajatori și furnizori de formare profesională, în vederea amplificării oportunităților de acces ale tinerilor din România la educație și formare profesională în cadrul programului "Erasmus +", inițiat de Comisia Europeană.
- c. Promovarea de oportunități profesionale și vocaționale transfrontaliere pentru tineri.

4.1.6. Asigurarea unor șanse mai bune de acces și de menținere pe piața muncii a tinerilor, prin însușirea și dezvoltarea abilităților și competențelor care le asigură locul de muncă în viitor.

Direcții de acțiune:

- a. Sprijinirea furnizorilor de educație și formare profesională în mai buna adecvare a abilităților și competențelor cursanților/absolvenților la cerințele unor sectoare cu potențial ridicat de creare de locuri de muncă, precum TIC, îngrijirea sănătății și economia verde, inclusiv participarea acestora la coalițiile și planurile de acțiune inițiate în acest sens de Comisia Europeană.
- b. Tinerii ocupați trebuie să aibă dreptul la tratament egal și corect, mai ales în ce privește munca și salariul decent, locuri de muncă neprecare, oportunitățile de pregătire și promovare, și să nu fie supuși discriminării pe baza vârstei.
- c. Pentru menținerea pe piața muncii, tinerilor trebuie să li se asigure consiliere și orientare în carieră de calitate, formare la locul de muncă, internship și ucenicie de bună calitate plătite, care să răspundă abilităților și intereselor acestora.
- d. Salvagardarea drepturilor tinerilor care intră pe piața muncii, precum și pe întreaga durată a vieții lor active, prin măsuri politice adecvate și mecanisme de control întărite.
- e. Îmbunătățirea flexibilității cât și a securității pentru a permite tinerilor să combine munca cu continuarea educației, cu participarea la cursuri de formare, cu participarea la activități de voluntariat și cu viața privată.

- f. Abordarea multi-dimensională a sprijinului pentru (re)integrarea tinerilor care nu sunt incluși în educație sau training și nici pe piața muncii (NEET), prin oportunități de educație, formare profesională și ocupare a forței de muncă.

4.1.7. Utilizarea optimă a generațiilor existente și a celor noi de programe și fonduri UE, ca instrumente importante de promovare a mobilității pentru învățare și a altor forme de învățare, precum și pentru creșterea oportunităților tinerilor de acces pe piața muncii.

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea ca fondurile Uniunii Europene să fie accesibile tinerilor și organizațiilor de tineret și crearea de structuri de sprijin care să ajute organizațiile de tineret să solicite astfel de finanțări.
- b. Asigurarea ca toți tinerii și perspectivele lor să fie avute în vedere la elaborarea viitoarei generații de programe pentru tineret.
- c. Implementarea Garanției pentru Tineret: asigurarea unei oferte de calitate tuturor tinerilor, pentru ocupare, continuarea educației, ucenicie sau program de pregătire profesională în termen de 4 luni de la părăsirea școlii sau înregistrarea ca șomer. Elaborarea urgentă și trimiterea la Comisia Europeană a unui plan de implementare a Garanției pentru Tineret în regiunile cu rata șomajului în rândul tinerilor peste 25%, apoi a unui plan de implementare pentru celelalte regiuni. Includerea în acest plan a măsurilor de reformă în domeniul uceniciei.
- d. Accelerarea pregătirii, în colaborare cu Comisia Europeană, a Acordului de Parteneriat și a programelor operaționale pentru Fondurile Europene Structurale și de Investiții , cu focalizare accentuată pe ocuparea tinerilor, investițiile în capitalul uman și adaptarea sistemelor de educație și formare profesională la cerințele pieței muncii.
- e. Pregătirea urgentă a unui portofoliu de proiecte finanțabile în cadrul Inițiativei pentru Ocuparea Tinerilor și continuarea elaborării unor astfel de proiecte pentru a accesa aceste fonduri imediat după aprobarea bugetării și în primii doi ani după aceasta, având în vedere propunerea Comisiei Europene ca întregul buget aferent Inițiativei să fie alocat în primii doi ani.
- f. Solicitarea urgentă către Comisia Europeană a constituirii unei Echipe de Acțiune pentru Ocuparea Tinerilor, care să acorde asistență în implementarea Garanției de Tineret și accesarea resurselor alocate prin Fondul Social European și prin Inițiativa pentru Ocuparea Tinerilor.
- g. Constituirea unor parteneriate puternice între autoritățile publice responsabile în domeniile educației și ocupării, partenerii sociali, camerele de comerț și de meserii, furnizorii de

formare profesională, organizațiile de tineret și de studenți, serviciile de ocupare și agențiile care gestionează fonduri europene, în vederea accesării și folosirii fondurilor europene pentru implementarea Garanției de Tineret.

4.2. Antreprenoriat

Strategia își propune dezvoltarea educației antreprenoriale și a formării profesionale în rândul tinerilor pentru sprijinirea creșterii economice și a creării de noi IMM-uri, crearea unui mediu de afaceri favorabil pentru tinerii întreprinzători și dinamizarea culturii antreprenoriale prin încurajarea schimburilor de experiență și promovarea unor modele de bună practică.

Obiective specifice și direcții de acțiune

4.2.1. Creșterea gradului de auto-ocupare a tinerilor în domeniul afacerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Aplicarea unor măsuri legislative și dezvoltarea unor programe de promovare a auto-ocupării adaptate nevoilor tinerilor.
- b. Stimularea inițierii de noi afaceri prin promovarea antreprenoriatului în școli și universități
- c. Oferirea unei palete de servicii mai variate pentru dezvoltarea carierei tinerilor, care să vină totodată și în sprijinirea dezvoltării economice la nivel național și european.
- d. Facilitarea și sprijinirea dezvoltării talentului și aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor.
- e. Stimularea și sprijinirea demarării și dezvoltării firmelor nou-înființate (start-up-uri) prin facilitarea accesului acestora la finanțare
- f. Crearea de programe de formare în afaceri pentru șomerii tineri, care includ etape clar definite: profilare, planificare, punere în funcțiune, consolidare și creștere, în fiecare etapă oferind un meniu variabil de servicii (consiliere, formare și calificare, consiliere și accesul la microcredite), în parteneriat cu tinerii și alte organizații, consilieri în afaceri și instituțiile financiare.
- g. Lansarea programelor active pe piața muncii care oferă sprijin financiar pentru șomerii tineri în vederea demarării unei afaceri.
- h. Conectarea serviciilor publice de ocupare, cu servicii de asistență și micro-furnizori de finanțare pentru a ajuta șomerii tineri să își dezvolte o carieră în antreprenoriat.
- i. Introducere până la sfârșitul anului 2015, a competenței cheie "spiritul antreprenorial" în curricula de studiu în învățământul primar, gimnazial, profesional, superior și în educația adulților.

4.2.2. Promovarea antreprenoriatului, la toate nivelele educației și formării tinerilor.

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea dobândirii de competențe transversale precum competențele digitale, învățarea de a învăța, simțul inițiativei și antreprenoriatului, cunoașterea și înțelegerea aspectelor culturale prin programe special create, noțiuni de gestionare a unei afaceri.
- b. Asigurarea funcționalității triunghiului educație-cercetare-inovare prin susținerea parteneriatului național și internațional dintre lumea întreprinderilor și diferitele sectoare și nivele ale educației, formării și cercetării pentru asigurarea adecvării competențelor și aptitudinilor formate în școală la nevoile pieței muncii, dar și pentru creșterea accentului pe inovare și antreprenoriat în toate formele de învățare.
- c. Oferirea posibilității tinerilor de a avea cel puțin o experiență practică de antreprenoriat înainte de vârsta de 26 ani, sau chiar înainte de a pleca din învățământul obligatoriu, cum ar fi rularea unei mini-companii, responsabilitatea unui proiect antreprenorial pentru o companie sau un proiect social.
- d. Pregătire antreprenorială pentru tineri prin intermediul resurselor fondurilor structurale (Fondul Social European, Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală).
- e. Promovarea de module de învățare antreprenorială pentru tinerii care participă la schemele de garantare Națională de Tineret.

4.2.3. Facilitarea adaptării tinerilor întreprinzători la procesele de integrare europeană și globalizare.

Direcții de acțiune:

- a. Dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale bazate pe cunoașterea și gestionarea optimă a resurselor, în vederea adaptării rapide la rigorile determinate de globalizarea piețelor.
- b. Promovarea programului Erasmus pentru tinerii antreprenori⁵¹, un program de schimb transfrontalier care oferă antreprenorilor noi sau aspiranți șansa de a învăța de la antreprenorii cu experiență care conduc mici companii în alte țări din Uniunea Europeană.
- c. Facilitarea accesului tinerilor la sursele de finanțare pentru dezvoltare, prin servicii și programe de consiliere și consultanță.
- d. Dezvoltarea unei platforme dedicate analizei, creării unei metodologii comune și a unui program de mentorat între antreprenori la nivel european.

⁵¹ Erasmus for Young Entrepreneurs Program, <http://www.eurodesk.org/edesk/SearchDb.do?go=1&proglId=EU0010000401&show>

Contribuția Strategiei la incluziunea socială a tinerilor, în special a celor vulnerabili și/sau care, din diferite motive, ar putea avea oportunități mai puține

Nevoi ale tinerilor și provocări

Tinerii sunt grupa de vârstă cea mai afectată de sărăcie, alături de copii și cea mai deprivată pe diferite domenii cum ar fi locuirea, educația, ocuparea și anumite dimensiuni specifice ale sănătății. Riscul este de cumulare a deficitelor pe aceste dimensiuni și de creare a unei adevărate capcane a excluziunii sociale, care să conducă la marginalizarea socială a unor grupuri de tineri și pierderea potențialului acestora de a genera dezvoltare socială pentru societate în ansamblu. Proiecțiile EUROSTAT prevăd o descreștere mai accentuată în România decât în alte țări europene a populației de tineri, dinamică la care condițiile economice și sociale precare, dacă nu sunt corijate, este de așteptat să contribuie negativ.

Tinerii sunt mai săraci decât restul populației atât în termeni absoluți, cu alte cuvinte e o pondere mai ridicată de tineri care nu-și pot asigura necesarul de consum zilnic cât și în termeni relativi, ceea ce înseamnă că tinerii au mai puține resurse economice decât restul populației, și această situație generează percepția sărăciei. Aflați în stadiul în care ar trebui să își întemeieze o gospodărie autonomă, achiziționarea unei locuințe proprii este practic imposibilă pentru tinerii lipsiți de resurse și cu dificultăți de asigurare a unui loc de muncă, prețurile pe piața imobiliară fiind prohibitive chiar și pentru familiile de tineri salariați. Astfel, indicatorii de supraaglomerare și de deprivare pe diferitele dimensiuni ale locuirii au cele mai ridicate nivele din Europa. Acest complex de deficite conduce la amânarea deciziei de întemeiere a unei familii proprii, rate de fertilitate având o dinamică constant descendentă. Exigențele pieței muncii constituie un factor important în această privință, afectând și familiile cu venituri mai ridicate dar fără oportunități de asigurare a unui echilibru între viața de familie și cea profesională. Emigrația temporară a tinerilor pentru muncă este în același timp un efect al excluziunii sociale și al aspirației pentru un nivel de bunăstare superior cât și o cauză a excluziunii sociale a copiilor abandonați în urmă în îngrijirea unui singur părinte sau în grija altor persoane, așadar este un mecanism de excluziune intergenerațională.

În ultimele două decenii au apărut și o serie de grupuri de tineri aflate în situații de risc extrem, Strategia referindu-se la tinerii străzii, tinerii romi săraci, tinerii ieșiți din sistemul de îngrijire rezidențială, tinerii din zonele sărace compacte teritorial, tinerii victime ale exploatării pentru muncă și în scopuri sexuale, tinerii abandonați de familii, tinerii cu HIV/SIDA, mamele adolescente și tinerii discriminați pe diferite criterii: vârstă, sex, orientare sexuală sau etnie.

Strategia prevede, pe fiecare dintre cele 4 domenii principale de intervenție, o serie de obiective specifice și direcții de acțiune pentru tinerii cu un nivel ridicat de vulnerabilitate socială, precum și altele speciale pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei tinerilor.

Incluziunea socială este considerată ca fiind nucleul strategic al acestui document și scopul final al intervenției pe cele 4 domenii principale, însă pentru o serie de tineri care se confruntă cu probleme grave ea nu poate atinsă prin măsuri sectoriale destinate populației de tineri în ansamblu ci doar prin intervenții intersectoriale, integrate și dedicate.

1. Excluziune ocupațională

Obiective specifice și direcții de acțiune

1. Promovarea unei piețe a muncii mai incluzive cu tinerii în general și cu tinerii din categorii defavorizate în mod special, îmbunătățirea calității integrării tinerilor pe piața muncii, asigurarea unei piețe a muncii flexibile și creșterea siguranței cu privire la menținerea locului de muncă

Direcții de acțiune:

- a. Acordarea de sprijin social îmbunătățit care continuă și atunci când tinerii se angajează pentru a se evita o situație de „ușă rotativă” în care persoanele sunt prinse între șomaj și un loc de muncă precar, de slabă calitate.
- b. Extinderea eligibilității pentru cursuri de calificare profesională și la persoanele care nu au absolvit învățământul obligatoriu, în paralel cu cursuri de instruire speciale în competențe de bază pentru aceste persoane, astfel încât să poată fi cuprinse grupuri la risc precum persoanele aflate în sărăcie sau tinerii romii excluși social.
- c. Elaborarea măsurilor active pe piața forței de muncă astfel încât să conducă la reducerea disparităților regionale și teritoriale
- d. Program de încurajare a tinerilor romi să intre pe piața albă de muncă, care prevede un stagiu plătit de stat, cursuri de specializare și pregătire și, la final, consiliere pentru plasamentul pe piața de muncă.
- e. Stimularea și extinderea măsurilor de încurajare a angajării tinerilor pe piața muncii, în special a celor proveniți din sistemul de protecție a copilului, a tinerilor care au ispășit pedepse privative de libertate și a tinerilor cu dizabilități.
- f. Prelungirea duratei facilităților acordate către angajatori pentru angajarea persoanelor tinere și cumularea facilităților pentru tineri cu cele acordate pentru angajarea persoanelor din grupurile vulnerabile, dacă este vorba de tineri din aceste categorii
- g. Trebuie asigurat sprijinul necesar, financiar, administrativ sau de altă natură, pentru încurajarea antreprenoriatului în rândul tinerilor afectați de șomaj cronic

2. Excluziune de la educație formală și non-formală

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 2.1. Direcționarea educației non-formale spre reintegrarea socială a tinerilor excluși social, asigurarea menținerii sau restabilirii accesului la educația formală în paralel cu o reală promovare a învățării non-formale și informale și a recunoașterii competențelor dobândite

Direcții de acțiune:

- a. Ameliorarea rezultatelor în domeniul educației, tratând fiecare segment (preșcolar, primar, secundar, profesional și universitar) în cadrul unei abordări integrate, care să includă competențele-cheie și care are scopul de a reduce părăsirea timpurie a școlii;
- b. Dezvoltarea de platforme de educație prin parteneriat între școli, universități, organizații de tineret și furnizori de învățare nonformală cu participarea membrilor comunității (părinți, tineri) din care provin beneficiarii acestor platforme de învățare
- c. Acordarea unor măsuri de susținere a elevilor cu rezultate școlare bune și foarte bune din medii defavorizate
- d. Pentru a construi o cultură a înțelegerii, acceptării și respectului, sistemele de educație trebuie să promoveze participarea la procesul de decizie, diversitatea și incluziunea, mai degrabă decât să se concentreze pe examene și certificate.
- e. Facilitarea, prin Consilii Județene și primării, a unor convenții între unitățile școlare din zone izolate, fără angajatori importanți în proximitate, și agenți din alte zone economice, pentru a permite organizarea învățământului profesional în aceste zone și a preveni excluziunea de la educație a tinerilor
- f. Măsuri pentru promovarea e-incluziunii tinerilor, direcționate în special spre zonele mai sărace și mai izolate din mediul rural și spre categoriile de tineri cu un standard de viață mai scăzut

3. Excluziune de la sănătate

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 3.1. Promovarea accesului egal la sănătate a tinerilor și menținerea accesului gratuit la un pachet de servicii de bază sanitare și îmbunătățirea calității actului medical de care beneficiază copiii și tinerii în dificultate

Direcții de acțiune:

- a. Asigurarea în practică a accesului liber și egal la servicii medicale de sănătate mintală și fizică
- b. Monitorizarea mai atentă a tinerilor din categorii sociale vulnerabile și încurajarea accesului regulat la consult medical pentru prevenirea apariției unor boli
- c. Promovarea unui pachet integrat dedicat tinerilor de educație pentru sănătate și educație sexuală
- d. Elaborarea unui set de măsuri de conștientizare și planificare familială dedicate tinerelor din categorii vulnerabile sociale în risc de a naște precoce
- e. Prevenirea transmiterii infecției HIV/SIDA în rândul tinerilor prin dezvoltarea de programe care să răspundă nevoilor specifice ale grupurilor vulnerabile, în acord cu Strategia Națională HIV/SIDA

4. Excluziune de la participare

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 4.1. Încurajarea „vocii” și împuternicirea comunităților sărace locuite masiv de copii și tineri și a categoriilor de tineri excluse social

Direcții de acțiune:

- a. Participarea tinerilor în toate fazele derulării politicilor publice: serviciile pentru tineret, serviciile sociale și instituțiile de educație formală trebuie să lucreze împreună cu tinerii și familiile lor pentru a preveni excluziunea socială a tinerilor.
- b. Încurajarea tinerilor beneficiari din comunitățile-țintă ale unor proiecte de dezvoltare să participe în toate fazele elaborării și implementării proiectelor respectiv și implicarea tinerilor în regenerarea comunităților

- c. Lansarea unor competiții de proiecte adresate ONG-urilor de tineret pentru a încuraja munca acestora cu tineri defavorizați
- d. Încurajarea tinerilor aflați în sărăcie extremă, fără nicio experiență pe piața muncii și privați social să participe în forme de voluntariat care să le ofere alte beneficii decât cele bănești, să le permită acumularea de experiență profesională și reintegrarea socială

5. Sărăcie, excluziune socială și grupuri vulnerabile

Obiective specifice și direcții de acțiune

- 5.1. Relansarea politicilor de combatere a sărăciei și promovare a incluziunii sociale în România cu accent pe tineri și copii pentru a reduce deficitele pe toate dimensiunile vieții acumulate în stadiile inițiale ale vieții, deficite care sunt de așteptat să marcheze negativ tot parcursul ulterior al indivizilor și să devină mult mai dificil de recuperate

Direcții de acțiune:

- a. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale a tinerilor și a transmiterii intergeneraționale, precum și întărirea coeziunii la nivel societal și a solidarității cu tinerii.
- b. Creșterea accentului pe prevenire, care este cea mai eficientă și viabilă cale de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale și pe intervenția timpurie pentru a se evita situația în care persoanele care ajung în sărăcie rămân prinse în situații socio-economice tot mai dificile
- c. Adoptarea unei abordări intersectoriale în demersurile de îmbunătățire a coeziunii comunitare și solidarității, precum și în cele de reducere a excluziunii sociale a tinerilor, abordând aspectele care țin de educația, ocuparea, locuirea și incluziunea tinerilor într-o manieră integrată; acțiuni de combatere a sărăciei și a excluziunii pe întreg spectrul de politici; pentru a răspunde nevoilor tinerilor și pentru a asigura coerență în politicile privind bunăstarea și acces la sistemele de asistență și protecție, trebuie întărită cooperarea intersectorială, precum și cea între nivelurile local, regional, național și european.
- d. Întărirea responsabilizării părinților și a colaborării cu serviciile de asistență socială și dezvoltarea funcțiilor sociale ale autorităților publice comunitare.
- e. Elaborarea de către autoritățile responsabile (Guvern, MMFPSPV) a unui program prioritar, parte a strategiei anti-sărăcie și de promovare a incluziunii sociale, aflate în curs de elaborare: Incluziunea socială a copiilor și tinerilor aflați în sărăcie extremă și cu risc ridicat de marginalizare/ excluziune socială; elaborarea unui pachet complex de servicii sociale adresate copiilor și tinerilor din zonele cu sărăcie extremă, în vederea facilitării accesului la educație, acordării de alimentație sănătoasă, dezvoltarea capacității de dezvoltare personală.

- f. Îmbunătățirea accesului la asistență socială a tinerilor în nevoie, pentru a-și valorifica drepturile; sprijinirea activităților de informare și educare a tinerilor cu privire la drepturile lor
 - g. Valorificarea întregului potențial al muncii de tineret și al centrelor de tineret ca mijloace de incluziune.
 - h. Sprijinirea dezvoltării cunoașterii și competențelor interculturale ale tuturor tinerilor și combaterea prejudecăților.
- 5.2. Conceperea unor noi programe de construire sau amenajare de locuințe sociale, care să permită implementarea prevederilor legale care îndreptățesc tinerii defavorizați la o locuință

Direcții de acțiune:

- a. Elaborarea unei strategii /concepții asupra programelor de locuințe sociale și diagnoza nevoii reale de locuințe sociale la nivelul României
 - b. Continuarea acordării de facilități pentru achiziționarea unei locuințe pentru tineri și demararea, odată cu revirimentul economic, a unor noi programe de locuințe adresate tinerilor
 - c. Realizarea unui stoc de locuințe sociale, la nivel de 20% din nevoi, până la nivelul anului 2020
- 5.3. Elaborarea și implementarea în parteneriat cu toate instituțiile responsabile din toate sectoarele a unor măsuri de suport special pentru grupurile de tineri vulnerabile social

Direcții de acțiune:

- a. Lărgirea atribuțiilor centrelor de tineret pentru a le transforma în instituții care pot fi la nivel local centre de resurse pentru tinerii excluși social și marginalizați, integrând intervenția autoritățile locale cu responsabilități sectoriale în implementarea politicilor de tineret
- b. Pentru a intra în contact cu grupuri mai diverse de tineri, în special cele la risc de excluziune socială, organizațiile de tineret trebuie să-și creeze și să-și actualizeze continuu structurile de sprijin, metodele de lucru și canalele de comunicare și trebuie să fie implicate activ, la nivel local, regional, național și european, în inițierea, crearea, adoptarea, implementarea și monitorizarea politicilor care afectează viața tinerilor.
- c. Finalizarea actualizării strategiei pentru romi și implementarea unui pachet de măsuri integrate și îmbunătățirea acordării acestora; este nevoie de dezvoltarea unei concepții de includere a problemelor romilor în problematica social-economică a restului populației și de

dezvoltare a unor programe complementare pentru romi care să adreseze problemele lor pe ansamblul comunităților de rezidență

- d. Elaborarea unor măsuri pentru diminuarea riscurilor importante pentru copiii și tinerii rămași în țară după emigrarea părinților și lipsiți de suportul serviciilor de asistență socială.
- e. Politici eficiente de combatere a discriminării tinerilor, deoarece pentru numeroase grupuri și persoane, sursele sărăciei și precarității se află foarte adesea în restricțiile de la oportunitățile și drepturile la care au acces celelalte grupuri.
- f. Integrarea acțiunilor de combatere a fenomenului copiilor și tinerilor fără adăpost în ansamblul strategiilor de acțiune și al politicilor sociale inițiate de MMSSPV; pregătirea unui cadru instituțional integrat de intervenție.
- g. Corelarea și simplificarea serviciilor dedicate categoriei copiilor și tinerilor fără adăpost și acordarea lor într-un pachet integrat - este nevoie de colaborare instituțională pentru a acorda integrat suport - acte de identitate, asistență medicală, asistență socială (indemnizații), acces la pensii, acces la adăposturi și locuințe sociale, acces la sistemul educațional, acces la oportunități de angajare. Creșterea accesului acestei categorii la drepturile legale oferite prin legi precum venitul minim garantat, legea marginalizării sociale, legea economiei sociale și alte legi care includ această categorie socială printre beneficiarii eligibili
- h. Prevenirea transmiterii mai ales prin transmitere sexuală a HIV /SIDA în rândul tinerilor și reducerea, în acord cu prevederile Strategiei HIV/SIDA, până în 2015 cu cel puțin 20% a incidenței HIV în rândul tinerilor de 15 – 29 de ani față de 2010.
- i. Combaterea formelor specifice de discriminare și excluziune cu care se confruntă tinerii cu nevoi speciale, asigurarea asistenței specializate pentru reintegrarea ocupațională și socială a acestor tineri
- j. Creșterea resurselor, în special a serviciilor, pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală
- k. Asistență pentru dobândirea unei locuințe, acces la educație și la servicii de sănătate al tinerilor care părăsesc centrele de plasament

Mecanisme de implementare și programe de suport

I. Mecanisme de implementare

Strategia va trebui implementată la nivel național, regional, județean și local, cu participarea autorităților publice constituite la respectivele niveluri, precum și cu participarea organizațiilor societății civile și a tinerilor înșiși. Pentru aceasta sunt necesare mecanisme de coordonare pe

verticală și pe orizontală, cu roluri și responsabilități clar definite din perspectiva principiilor care stau la baza acestei Strategii.

Pentru coordonarea pe orizontală, propunem o comisie interministerială la nivel central și comisii regionale, județene și locale la celelalte niveluri, formate din reprezentanți cu putere de decizie din cadrul entităților cu responsabilități în implementarea Strategiei. Acestea trebuie să includă și reprezentanți la nivel de conducere ai organizațiilor neguvernamentale de tineret constituite la respectivele niveluri, precum și reprezentanți ai altor organizații neguvernamentale cu activitate relevantă în domeniile principale de intervenție ale Strategiei și având între grupurile țintă tinerii și adolescenții.

Pentru coordonarea pe verticală, propunem ca entitățile cu responsabilități în implementarea Strategiei să desemneze prin acte interne de decizie personalul care va răspunde de implementare, monitorizare și raportare a programelor și măsurilor de intervenție ce revin fiecărei entități, conform structurii teritoriale a fiecăreia. Coordonarea pe verticală cu autoritățile regionale, precum și cu consiliile județene și locale, urmează a fi realizată de Ministerul Tineretului și Sportului, ca principală autoritate centrală responsabilă pentru politica de tineret, printr-o structură internă constituită în acest scop. Această structură va ține și evidența persoanelor responsabile de la nivel central, regional, județean și local desemnate de celelalte entități cu responsabilități în implementarea Strategiei și va facilita relaționarea dintre acestea atât în coordonarea pe verticală cât și în cea pe orizontală.

Vor fi necesare planuri de acțiune sectoriale, pe domeniile principale de intervenție, precum și, în unele cazuri, planuri de acțiune intersectoriale și/sau subsectoriale. Pentru elaborarea și implementarea planurilor de acțiune vor trebui constituite grupuri de lucru, formate din specialiști ai entităților responsabile, desemnați în acest scop. Planurile de acțiune vor conține responsabilități pe niveluri de implementare, precum și sursele de finanțare aferente. În vederea elaborării și implementării unor planuri de acțiune la nivel județean și local, considerăm necesară constituirea unor comisii pentru problemele tineretului la nivelul consiliilor județene și locale.

Pentru gestionarea programelor și măsurilor de intervenție din responsabilitatea M.T.S., prevăzute în planurile de acțiune, precum și pentru coordonarea cu organizațiile neguvernamentale și autoritățile la nivel regional și județean, propunem înființarea în coordonarea M.T.S. a unor agenții pentru problemele tineretului. Acestea ar urma să asigure și coagularea parteneriatelor la nivel regional și județean în vederea elaborării și implementării unor proiecte de interes major pentru tineret, finanțabile din fonduri europene (e.g. în cadrul Inițiativei pentru Ocuparea Tinerilor), precum și monitorizarea implementării la respectivele niveluri a măsurilor cuprinse în planurile de acțiune.

II. Programe de suport

1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei

Monitorizarea și evaluarea pot fi privite și ca activități separate, dar de cele mai multe ori este nevoie de amândouă.

Monitorizarea constă în observarea, înregistrarea și analiza continuă a datelor privind implementarea Strategiei, în scopul luării operative a măsurilor necesare pentru corectarea abaterilor de la planul de implementare și/sau adaptarea acestuia la fluctuațiile de resurse sau din mediul de implementare. Aceasta privește intrările de resurse (materiale și umane), procesul de implementare, rezultatele implementării și mediul de implementare (intern și extern). Pentru operativitate, monitorizarea necesită un sistem de management al informațiilor, preferabil electronic, inclusiv un mediu de transmitere, stocare și prelucrare a informațiilor performant.

Atât la nivelul Strategiei în ansamblu, cât și la nivelul planurilor de acțiune și al programelor/măsurilor aferente este necesară stabilirea unor indicatori de monitorizare și întocmirea unor planuri de monitorizare, cu precizarea pentru fiecare indicator a valorii inițiale, a valorii realizate și a valorii țintă, precum și a responsabilităților de culegere și raportare.

Pentru monitorizarea implementării Strategiei în ansamblul său, având în vedere obligația României de a contribui la elaborarea rapoartelor Comisiei Europene privind situația tineretului în UE, care se elaborează din trei în trei ani, recomandăm folosirea setului de indicatori elaborat în anul 2011 de grupul de experți constituit în acest scop de Comisia Europeană⁵². Lista acestor indicatori este prevăzută în anexă.

Pentru monitorizarea implementării planurilor de acțiune și a programelor/măsurilor aferente acestora vor trebui elaborați indicatori specifici.

Evaluarea este o analiză, realizată de regulă după implementarea unei politici, unui program sau unei măsuri, dar adesea și la mijlocul perioadei de implementare sau chiar la sfârșitul unor etape/faze ale acestora, menită a evidenția măsura în care ele și-au atins obiectivele propuse, având în vedere și resursele efectiv alocate, precum și schimbările în mediul de intervenție datorate respectivelor intervenții. Adesea se urmăresc, mai ales în cazul politicilor și programelor complexe, schimbările semnificative și durabile în mediul de intervenție și în contextul social mai larg datorate respectivelor politici sau programe, care nu s-ar fi produs în lipsa acestora. În acest caz avem de-a face cu evaluarea impactului, care implică analize mult mai complexe și o bună cunoaștere a situației inițiale.

⁵² Cf. Documentul de lucru al staff-ului Comisiei Europene privind indicatorii UE în domeniul tineretului, disponibil la http://ec.europa.eu/youth/news/doc/sec401_en.pdf

Ca și în cazul monitorizării, este nevoie de elaborarea unor planuri de evaluare, la nivelul Strategiei și la nivelul planurilor de acțiune și programelor aferente, cu stabilirea clară a întrebărilor generale și specifice la care trebuie să răspundă evaluarea, a abordării propuse (experimentală, non-experimentală sau quasi-experimentală), a indicatorilor cheie, a surselor de date și a metodelor de colectare a acestora, a tipului de eșantioane folosite (dacă este cazul) și a responsabilităților de colectare și de analiză a datelor.

Fiind o activitate complexă și care necesită pregătire de specialitate, dar și pentru asigurarea neutralității și obiectivității, se recomandă ca evaluarea să fie realizată de firme/colective specializate. Aceasta nu înseamnă excluderea entităților cu atribuții în implementare; dimpotrivă, prin colaborarea acestora cu firma/colectivul de evaluare se poate dobândi o pregătire specifică suplimentară a personalului acestora.

Recomandam ca M.T.S. să opteze pentru o evaluare de impact, incluzând analiza situației inițiale, evaluarea intermediară în anul 2016 și evaluarea finală în anul 2020. La analiza situației inițiale, dar și la evaluările periodice, o contribuție importantă poate avea

2. Dezvoltarea capacității de management și de implementare a entităților implicate în implementarea Strategiei

Având în vedere faptul că în domeniul politicii de tineret România nu a mai avut o astfel de Strategie, ceea ce este valabil și pentru unele domenii cheie de intervenție ale acesteia, este de așteptat ca personalul M.T.S. și al altor entități cu responsabilități în implementarea Strategiei să aibă nevoie de pregătire suplimentară specifică. De aceea, recomandăm ca, pe măsura elaborării planurilor de acțiune pentru implementarea Strategiei și a stabilirii personalului responsabil la nivelul entităților implicate, M.T.S. să realizeze o analiză a nevoilor de pregătire suplimentară ale acestui personal și să elaboreze un program de pregătire adecvat. Acesta va trebui să cuprindă mai multe module, adecvate specificului și nivelului de intervenție al entităților implicate

3. Informare publică și dialog social

Așa cum rezultă din analiza contextului și din analiza situației tineretului, elaborarea și implementarea acestei Strategii au loc în condiții dificile, atât pentru populația în ansamblu cât și pentru tineri, precum și în contextul unui deficit de încredere în rândul populației și al structurilor societății civile în capacitatea structurilor de putere de a genera și implementa soluții viabile pentru problemele cu care se confruntă o mare parte a populației, inclusiv tinerii.

Succesul unei strategii și al politicilor și programelor aferente depind în mare măsură de participarea grupurilor țintă la implementarea acestora. Participarea depinde însă în mod esențial de motivație, care depinde la rândul său atât de semnificația subiectivă a obiectivelor propuse pentru beneficiarii țintă cât și de aprecierea subiectivă de către aceștia a șanselor ca prin participarea lor țintele respective să fie atinse. De aceea, o informare largă și pe înțelesul tuturor, precum și prin canale adecvate de comunicare, este o condiție esențială pentru succesul Strategiei.

Dialogul social, inclusiv prin mijloacele dialogului structurat cu tinerii și organizațiile acestora, cu cercetătorii în domeniul tineretului și cu decidenții politici, la care Consiliul Uniunii Europene a invitat Statele Membre prin Rezoluția din 24.11.2005 (OJC 292/24.11.2005), este de asemenea esențial pentru implicarea tuturor entităților interesate în implementarea Strategiei.

Recomandăm ca M.T.S., în parteneriat cu structurile naționale, regionale, județene și locale, să elaboreze și să pună în aplicare, încă de la adoptarea Strategiei, un program de informare publică și dialog social, prin care să asigure cunoașterea și înțelegerea de către tineri, de către autoritățile publice și de către structurile societății civile a căror implicare este necesară pentru implementarea acestora a obiectivelor specifice și a direcțiilor de acțiune, a rolurilor entităților implicate și a resurselor alocate, precum și a rezultatelor obținute pe parcurs. Dialogul continuu cu tinerii și cu entitățile implicate ar fi de natură să asigure și să mențină sentimentul de parte implicată, cu efecte pozitive asupra mobilizării acestora în implementare.

Resurse

Anexă

Indicatori pentru urmărirea efectelor pe care politicile în domeniul tineretului le au asupra situației tinerilor

Indicatori contextuali

- Populația de copii – număr total de persoane în categoria de vârstă 0-14 ani care trăiește într-un stat membru al UE la 1 ianuarie (sursa: Eurostat – date demografice)
- Populația de tineri - număr total de persoane în categoriile de vârstă 15-19, 20-24 și 25-29 ani care trăiește într-un stat membru al UE la 1 ianuarie (sursa: Eurostat – date demografice)
- Ponderea populației tinere – persoane tinere (în categoriile de vârstă 15-19, 20-24 și 25-29 ani) ca pondere în totalul populației unui stat membru al UE (sursa: Eurostat – date demografice)
- Vârsta medie la care tinerii părăsesc casa (gospodăria) părintească – vârsta medie la care tinerii părăsesc casa părintească (sursa: Eurostat – date demografice, EU LFS)

Educație și training

- Persoane care părăsesc timpuriu (sistemul de) educație și training – ponderea populației în vârstă de 18-24 ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu mai sunt în (sistemul de) educație sau training (sursa: Eurostat, EU LFS)
- Persoane cu rezultate slabe – ponderea persoanelor de 15 ani care obțin scorul 1 sau mai mic (pe o scală de la 1 la 5) la testele PISA - la citire, matematică, științe – ținta UE: sub 15% până în 2020 (sursa: OECD – PISA)
- Participarea în învățământul terțiar – ponderea populației de 30-34 ani care a absolvit învățământul terțiar – ținta UE: cel puțin 40% până în 2020 (sursa: Eurostat, EU LFS)
- Tineri (20-24 ani) care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior – ponderea populației în vârstă de 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior (nivel ISCED 3c lung) (sursa: Eurostat, EU LFS)

Ocupare și antreprenariat

- Șomajul în rândul tinerilor:
 - o Rata șomajului în rândul tinerilor – ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani în populația activă (ocupați și șomeri) (sursa: Eurostat, EU LFS)
 - o Rata șomajului de lungă durată în rândul tinerilor – ponderea șomerilor în vârstă de 15-24 ani în total șomeri din această categorie de vârstă, care nu au un loc de muncă de 12 luni sau mai mult (sursa: Eurostat, EU LFS)

- Ponderea șomerilor în rândul tineretului – ponderea șomerilor tineri în total populație tânără (ocupată, șomeri și inactivi) în vârstă de 15-24 ani (sursa: Eurostat, EU LFS)
- Tineri auto-ocupați – ponderea auto-ocupaților în total populație ocupată în vârstă de 20-24 și 25-29 ani (sursa: Eurostat, EU LFS)
- Tineri care ar dori să-și întemeieze propria afacere – ponderea tinerilor în vârstă de 15-30 ani care răspund DA la întrebarea „Ai dori să-ți întemeiezi propria ta afacere în viitor?” (sursa: Flash Eurobarometer)
- Tineri angajați cu contract temporar – ponderea tinerilor angajați (20-29 ani) care au un contract de muncă pe durată determinată (sursa: Eurostat, EU LFS)

Sănătate și bunăstare

- Fumători cu regularitate – ponderea fumătorilor zilnici de țigarete în populația tânără de 15-24 ani (sursa: Eurostat, EHIS – European Health Interview Surveys)
- Obezitate – tineri de 18-24 ani cu un indice al masei corporale de 30 sau peste (sursa: Eurostat, EHIS)
- Consumul de alcool în ultimele 30 zile – ponderea celor din grupul țintă (elevi care împlinesc vârsta de 16 ani în anul sondajului) care răspund afirmativ la întrebarea dacă au băut vreo băutură alcoolică în ultimele 30 zile (sursa: date sondaj ESPAD)
- Decese în rândul tinerilor a căror cauză a fost sinuciderea – numărul de decese având drept cauză sinuciderea la 100.000 locuitori în vârstă de 15-24 ani
- Suferință psihică – tineri (15-24 ani) care au avut suferințe psihice în decursul ultimelor 4 săptămâni (sursa: Eurostat, EHIS, ECHIM #30(a))
- Răniri: trafic rutier – cazuri auto-raportate – ponderea indivizilor în vârstă de 15-24 ani raportând că au avut un accident de trafic rutier, care a avut drept consecință răni pentru care s-a solicitat tratament medical, în decursul ultimelor 12 luni (sursa: Eurostat, EHIS, ECHIM #30(a))

Incluziune socială

- Rata riscului de sărăcie sau excluziune:
 - o La copii – ponderea copiilor (sub 18 ani) care se confruntă cu riscul sărăciei și/sau cu privațiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)

- o La tineri - ponderea tinerilor (18-24 ani) care se confruntă cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)
- o Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație – decalajul dintre copii și total populație (în puncte procentuale) în ce privește confruntarea cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)
- o Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație – decalajul dintre tineri și total populație (în puncte procentuale) în ce privește confruntarea cu riscul sărăciei și/sau cu privțiuni materiale severe și/sau care trăiesc într-o gospodărie cu intensitatea muncii foarte scăzută (sursa: Eurostat, SILC)
- Rata riscului de sărăcie:
 - o Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor (sub 18 ani) care trăiesc în familii cu un venit disponibil echivalat sub 60% din mediana venitului disponibil echivalat la nivel național (după transferurile sociale) (sursa: Eurostat, SILC)
 - o Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație – decalajul dintre copii și total populație (în puncte procentuale) în ce privește trăirea în familii cu un venit disponibil echivalat sub 60% din mediana venitului disponibil echivalat la nivel național (după transferurile sociale) (sursa: Eurostat, SILC)
- Rata deprivării materiale severe:
 - o Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor care nu își pot permite cel puțin patru din următorii nouă itemi: 1) să-și plătească chiria, ipoteca sau facturile de utilități; 2) să-și asigure încălzirea corespunzătoare a locuinței; 3) să facă față unor cheltuieli neașteptate; 4) să mănânce carne sau proteine cu regularitate; 5) să plece în concediu; sau nu-și permit să cumpere: 6) un televizor; 7) un frigider; 8) o mașină; 9) un telefon (sursa: Eurostat, SILC)
 - o Pentru tineri (18-24 ani) – ponderea tinerilor care nu își pot permite cel puțin patru din următorii nouă itemi: 1) să-și plătească chiria, ipoteca sau facturile de utilități; 2) să-și asigure încălzirea corespunzătoare a locuinței; 3) să facă față unor cheltuieli neașteptate; 4) să mănânce carne sau proteine cu regularitate; 5) să plece în concediu; sau nu-și permit să cumpere: 6) un televizor; 7) un frigider; 8) o mașină; 9) un telefon (sursa: Eurostat, SILC)
 - o Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație în privința ratei deprivării materiale severe (sursa: Eurostat, SILC)

o Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație în privința ratei deprivării materiale severe (sursa: Eurostat, SILC)

- Locuirea în gospodării cu intensitate foarte joasă a muncii:

o Pentru copii (sub 18 ani) – ponderea copiilor care locuiesc în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)

o Pentru tineri (18-24 ani) – ponderea tinerilor care locuiesc în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)

o Decalajul dintre copii (sub 18 ani) și total populație (0-59 ani) în privința locuirii în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)

o Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație (0-59 ani) în privința locuirii în gospodării în care adulții au lucrat în ultimul an mai puțin de 20% din potențialul lor de a munci (sursa: Eurostat, SILC)

- Nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală:

o Pentru tineri (18-24 ani) – nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală, din următoarele 3 motive: bariere financiare + distanțe prea mari + timpi de așteptare

o Decalajul dintre tineri (18-24 ani) și total populație privind nevoia nesatisfăcută auto-raportată de îngrijire medicală (sursa: Eurostat, SILC)

- Tineri care nu sunt nici ocupați, nici în educație sau training (NEET) – tineri din grupa de vârstă 15-24 ani care nu sunt nici ocupați, nici în vreo formă de educație sau training (sursa: Eurostat, LFS)

Cultură și creativitate

- Desfășurarea/participarea la activități artistice de amatori – ponderea tinerilor (15-30 ani) care declară că au participat cel puțin o dată în ultimele 12 luni la oricare dintre următoarele activități artistice de amatori: cântatul la un instrument muzical; cântatul vocal; actorie; dans; scris poezii; fotografiere; filmare (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

- Participare la activități culturale - ponderea tinerilor (15-30 ani) care declară că au participat în ultimele 12 luni la oricare dintre următoarele activități culturale: vizite la monumente istorice (palate, castele, biserici, grădini etc.), vizite la muzee sau galerii de artă, mers la cinema, concert, teatru, spectacol de dans, balet sau operă (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

- Participarea în cluburi sportive, cluburi de loisir cluburi/asociații de tineret sau organizații culturale (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Învățarea a cel puțin două limbi străine – ponderea tierilor din învățământul secundar superior (nivel ISCED 3 programe generale, cu excepția învățământului vocațional sau pre-vocațional) care învață două sau mai multe limbi străine (sursa: date culese de Eurostat privind învățarea limbilor străine în școli)

Participarea tinerilor

- Participarea tinerilor în organizații politice sau în organizații neguvernamentale orientate spre comunitate sau mediu – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități ale unei organizații politice sau ale unui partid politic, sau ale unei organizații locale ce urmărește îmbunătățirea situației comunității sau a mediului local în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Participarea tinerilor la alegeri locale, regionale, naționale sau euro-parlamentare – ponderea tinerilor în vârstă de 18-30 ani care declară că au participat la la alegeri locale, regionale, naționale sau euro-parlamentare în ultimii trei ani (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Tineri de 18-30 ani care au fost aleși în Parlamentul European – numărul membrilor tineri ai Parlamentului European aleși la ultimele alegeri euro-parlamentare (2009) (sursa: Parlamentul European)
- Tineri care folosesc Internetul pentru a interacționa cu autoritățile publice – ponderea tinerilor în vârstă de 16-24 ani care au utilizat Internetul în ultimele 12 luni pentru a interacționa cu autoritățile publice (de exemplu, au folosit Internetul pentru una sau mai multe dintre următoarele activități: obținerea de informații de pe website-urile autorităților publice, descărcarea de formulare oficiale, transmiterea de formulare oficiale completate) (sursa: Eurostat – sondaj privind folosirea TIC în gospodării sau de către indivizi)
- Tineri care folosesc Internetul pentru a accesa sau a posta opinii pe website-uri (e.g. bloguri, rețele de socializare etc.), pentru a discuta chestiuni civice și politice (în ultimele 3 luni) – ponderea tinerilor în vârstă de 16-24 ani care declară că au utilizat Internetul pentru a accesa sau a posta opinii pe website-uri (e.g. bloguri, rețele de socializare etc.), pentru a discuta chestiuni civice și politice (în ultimele 12 luni)(sursa: Eurostat – sondaj privind folosirea TIC în gospodării sau de către indivizi)

Activități voluntare

- Implicarea tinerilor în activități voluntare – implicarea auto-raportată în activități de voluntariat organizate, în ultimele 12 luni (15-30 ani) (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Ponderea tinerilor care au avut o contribuție voluntară în propria comunitate – ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au luat parte la orice activitate voluntară menită a schimba ceva în propria lor comunitate în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Ponderea tinerilor care au fost în străinătate în scop de voluntariat - ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au fost în străinătate în scop de voluntariat (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Recunoașterea formală a participării la activități de voluntariat – ponderea tinerilor de 15-30 ani care declară că au luat parte la acțiuni de voluntariat și au primit un certificat, o diplomă sau alt fel de recunoaștere formală pentru participarea lor (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)

Tineretul și lumea

- Participarea tinerilor în organizații neguvernamentale active în domenii precum schimbarea climatică globală/încălzirea globală, ajutor pentru dezvoltate sau drepturile omului – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități ale unei organizații neguvernamentale active în domenii precum schimbarea climatică globală/încălzirea globală, ajutor pentru dezvoltate sau drepturile omului, în ultimele 12 luni (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)
- Implicarea tinerilor în activități sau proiecte, în ultimul an, care au implicat tineri din alte continente – participarea auto-raportată de tinerii în vârstă de 15-30 ani în activități sau proiecte, în ultimul an, care au implicat tineri din alte continente (sursa: DG EAC Flash Eurobarometer on Youth)